

T.C

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRLERARASI
İLETİŞİM YETERLİLİĞİ VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

HAZIRLAYAN

GÜLCAN UYANIK

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Gülbu TANRIVEDİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

HEMŞİRELİK PROGRAMI

ÇANAKKALE – 2019

T.C

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRLERARASI
İLETİŞİM YETERLİLİĞİ VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

HAZIRLAYAN

GÜLCAN UYANIK

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

HEMŞİRELİK PROGRAMI

ÇANAKKALE – 2019

TEZ ONAY FORMU

Kurum Adı : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Enstitüsü
Program Adı : Hemşirelik
Programın Seviyesi : Yüksek Lisans (*) Doktora ()
Anabilim Dalı : Hemşirelik Anabilim Dalı
Tez Sahibi Adı ve Soyadı: Gülcan UYANIK
Tez Başlığı : Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterliliği
ve Eleştirel Düşünme Eğilimi Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi
Sınav Yeri : ÇOMÜ Yabancı Diller Yüksekokulu Toplantı Salonu
Sınav Tarihi : 19.08.2019

Yukarıda tanıtımı yapılan tez, Tez Sınav Jürisi tarafından okunmuş, kapsam ve kalite yönünden başarılı bulunarak Yüksek Lisans/~~Doktora Tezi~~ olarak kabul edilmiştir.

Tez Sınav Jürisi

Danışman (Unvan ve Adı)	Kurumu	İmza
Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ	Çanakkale OnSekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	
Sınav Jüri Üyeleri (Unvan ve Adları)		
Prof. Dr. Nurcan ÖZYAZICIOĞLU	Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	
Dr. Öğretim Üyesi Seda CANGÖL SÖĞÜT	Çanakkale OnSekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	

Tez sınav jürisi tarafından başarılı olarak kabul edilen Yüksek Lisans/Doktora Tezi Enstitü Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

THESIS APPROVAL FORM

Institute Name : Çanakkale Onsekiz Mart University
Institute of Health Sciences
Programme Name : NURSİNG
Programme Level : Master of Science (X) Doctor of Philosophy ()
Department : NURSİNG
Student Name and Surname: Gülcan UYANIK
Title of the Thesis : Determination of the Relationship Between Nursing Students
Intercultural Communication Competence and Critical Thinking Dispositions
Examination Place : Çanakkale Faculty of Health Sciences
Examination Date : 19.08.2019

We have investigated the present thesis in regard to content and quality and have approved as a Master of Science / ~~Doctor of Philosophy~~ Thesis.

Supervisor (Title and Name)	Institution	Signature
Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ	Çanakkale OnSekiz Mart University Faculty of Health Sciences	
Members of Examination Jury (Titles and Names)		
Prof. Dr. Nurcan ÖZYAZICIOĞLU	Bursa Uludağ University Faculty of Health Sciences	
Dr. Öğr. Üyesi Seda CANGÖL SÖGÜT	Çanakkale OnSekiz Mart University Faculty of Health Sciences	

The above examination jury decision has been approved by Administrative Board of Health Science Institute, Canakkale Onsekiz Mart University, with decision dated and numbered

BEYAN FORMU

Bu tezin kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, Madde 8'de belirtilen ve ayrıntılı olarak tanımlanan etiğe aykırı eylemleri (intihal, sahtecilik, çarpıtma, tekrar yayım, dilimleme, haksız yazarlık ve diğer etik ihlali türleri) yapmadığımı onurla beyan ederim.

Tarih:19.08.2019

Tez Sahibi Adı ve Soyadı: Gülcan UYANIK

İmza:

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans ve tez yazım süresince değerli bilgi ve katkıları ile tezimin her aşamasında yardımlarını esirgemeyen hocam Prof. Dr. Gülbu Tanrıverdi' ye, hayatımda attığım her adımda, aldığım her kararda her zaman yanımda olan ve sabırla destek olan canım aileme ve desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Gülcan UYANIK

İÇİNDEKİLER

Tez Onayı.....	III
Tez Onayı (İngilizce).....	IV
Beyan.....	V
Teşekkür Sayfası.....	VI
Tablo, Şekil ve Resim Tablo Listesi.....	X
Özet.....	XI
Abstract.....	XII
1. Giriş	
1.1. Problemin Tanımı	1
1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.3. Amaç.....	3
1.4. Araştırma Soruları /Hipotezleri.....	3
2. Genel Bilgiler	
2.1. Kültür.....	4
2.2. Kültür ve İletişim	4
2.3. Kültürlerarası İletişim.....	5
2.4. Kültürlerarası İletişim Yeterliliği.....	9
2.5. Eleştirel Düşünme.....	11
2.6. Kültürlerarası İletişim Eleştirel Düşünme ve Hemşirelik.....	12
3.Yöntem ve Gereç	
3.1. Araştırmanın Türü.....	15
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi.....	15
3.3. Etik.....	15
3.4. Veri Toplama.....	15
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği.....	17

3.6. Verilerin değerlendirilmesi.....	17
4. Bulgular	
4. 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri.....	19
4.2.Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve	21
Kültürlerarası Etkililik ile İlişkili Bazı Özellikleri	
4.3. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Kültürlerarası İletişim.....	24
Yeterliliği ve Aralarındaki İlişkiye Yönelik Bulgular	
4.3.1.Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterlilikleri	24
4.3.2. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri.....	24
4.3.3. Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterliliği ile	25
Eleştirel Düşünme Eğilimleri Aralarındaki İlişki	
5. Tartışma	
5.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterlilik Düzeyine.....	27
Yönelik Bulguların Tartışması	
5.2. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyine Yönelik	29
Bulguların Tartışması	
5.3. Hemşirelerin Kültürlerarası İletişim Yeterlilik Düzeyi ve Eleştirel	32
Düşünme Eğilimi Düzeyi Arasında İlişkiyi Gösteren Bulguların Tartışılması	
6.Sonuç ve Öneriler.....	33
7.Kaynaklar.....	34
8. Ekler	
EK 1: Anket Formu.....	41
EK 2: Öğrenci İzin Onam Formu.....	47
EK 3: Etik Kurul İzni.....	48
EK 4: Kurum İzni.....	49

EK 5: Ölçek İzni.....	50
EK 6: Ölçek İzni.....	51
EK 7: Özgeçmiş.....	52
EK 8: Spiralli Tez Kontrol Formu.....	53
EK 9: Spiralli/Ciltli Tez Yazım Kontrol Listesi.....	54

Şekil, Tablo ve Resim Listesi

Şekil : Araştırma Tasarımı.....	18
Tablo 1:Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik.....	20
Özelliklerinin Dağılımı	
Tablo 2: Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme.....	22
Ve Kültürlerarası Etkililik İle İlişkili Bazı Özelliklere Yönelik Bulgular	
Tablo 3: Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Etkililik	24
Ölçeği Puan Dağılımları	
Tablo 4: Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme	25
Eğilimi Ölçeği Puan Dağılımları	
Tablo 5. Hemşirelik Öğrencilerinde Kültürlerarası Etkililik	26
ile Eleştirel Düşünme Eğilimi Arasındaki İlişkinin Dağılımı	

ÖZET

İletişim kültürden etkilenen ve kültürlere göre şekillenen bir kavramdır. Hemşirelerin de bu farklılıkların farkında ve uygun bir iletişim becerisi geliştirmesi beklenmektedir. Kültürlerarası iletişim yeterliliği etkileyen etmenler arasında eleştirel düşünme eğilimini de yer verilmektedir. Eleştirel düşünme; hizmette kaliteyi, etkin bakım vermeyi, profesyonelliği etkileyen bir kavramdır. Bu tezin amacı hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası iletişim ile eleştirel düşünme eğilimi arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma kesitsel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik bölümünde 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında eğitim gören 540 öğrenci oluşturdu. Evrenden örneklem seçimine gidilmedi. Çalışmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılan 399 öğrenci ile çalışma tamamlandı. Araştırmanın verileri, öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini, kültürlerarası iletişim ve eleştirel düşünmeyle ilişkili özelliklerini belirleyen sorular ile kültürlerarası iletişim yeterliliği belirlemek amacıyla kullanılan Kültürel Etkililik Ölçeği ve Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği aracılığıyla yüz yüze görüşme yöntemiyle sınıf ortamında Şubat-Mart 2019 tarihleri arasında toplandı. Etik kurul, kurum ve katılımcıların yazılı izinleri alındı. Veriler SPSS 25’de araştırmacılar tarafından tanımlayıcı istatistik ve korelasyon analizleri ile değerlendirildi. Araştırmada hemşirelik öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri ortalama puanı $182,4 \pm 31,13$; Kültürlerarası etkililik ölçeğinden $66,9 \pm 8,34$ puan aldıkları belirlendi. Alınan puanlar literatür doğrultusunda ortalama olarak belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası etkililik ölçeği toplam puan ortalaması ile eleştirel düşünme eğilimi ölçeğinin toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($r = 0,488$, $p < 0,01$). Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi ve kültürlerarası iletişim yeterliliğinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılması, bu iki kavram arasındaki ilişkinin belirleneceği daha geniş evrenlerde yapılacak araştırmalar önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Kültürlerarası iletişim yeterliliği, eleştirel düşünme, hemşirelik öğrencileri, kültür, iletişim

ABSTRACT

Determination of the Relationship Between Nursing Students Intercultural Communication Competence and Critical Thinking Dispositions

Communication is a term that is affected by and shaped according to culture. Nurses are expected to be aware of these differences and develop communicative skills in accordance with these differences. The factors that affect sufficiency in intercultural communication also include the critical thinking disposition. Critical thinking is a term that affects the quality of service, active nursing and professionalism. The aim of this paper is to determine the relationship between intercultural relationship and the critical thinking disposition in nursing students. This survey is a cross-sectional survey. The population of the survey consists of 540 students who were training in the academic year 2018-2019 at the department of nursing of the faculty of health sciences in Çanakkale Onsekizmart University. No sample selection was made from the population. The survey was completed with 399 students who had been reached and accepted to partake in the study. The data of the survey were collected using questions that determined the defining characteristics and the features of the students with regards to critical thinking and intercultural relationship via the Cultural Effectiveness Scale and Critical thinking disposition Scale, which is used to determine sufficiency in intercultural communication, via face-to-face interview method between February and March 2019. Written consent from the ethical committee, institution and the participants was procured. The data were evaluated by the surveyors with descriptive statistics and correlation analyses in SPSS 25. It was deduced that the average points of the nursing students in critical thinking and intercultural effectiveness were $182,4 \pm 31,13$ and $66,9 \pm 8,34$. The points were accepted as point average in accordance with literature. A meaningful relationship between the total point averages of nursing students in intercultural effectiveness scale and critical thinking disposition scale was found ($r=488$, $p<0.01$). In accordance with these results, studies to develop students' critical thinking disposition and sufficiency in intercultural communication and studies conducted on wider populations in which the relationship between these two terms could be proposed.

Keywords: Intercultural communication competence, critical thinking, nursing students, culture, communication

1.GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı

İletişim kültürden etkilenen ve kültürlere göre şekillenen bir kavramdır. Farklı kültürlerde doğup büyüyen bireyler farklı iletişim yollarını kullanabilirler. Hemşirelerin de bu farklılıkların farkında ve uygun bir iletişim becerisi geliştirmesi beklenmektedir (Özcan 2006). Bu bağlamda kültürlerarası iletişim becerisi kavramı ele alınmaktadır. Kültürlerarası iletişim yeterliliği farklı kültürlerdeki bireyler ile etkin ve yeterli bir iletişim kurmayı gerektiren bir beceridir. Kültürlerarası iletişim yeterliliği, farklı kültürlere ve farklı görüşlere sahip bireylerin iletişiminin etkili bir şekilde olmasını sağlamaktadır. Kültürlerarası iletişim yeterliliği, farklı kültürlerle iletişim ve etkileşim içinde bulunan bütün bireyler için gerekli ve birçok alanda önemli yer tutan bir unsurdur (Altundağ 2007). Türkiye’de ve yurt dışında yapılan araştırmalar hemşirelik öğrencilerinin ve hemşirelerin farklı kültürlerle iletişim kurarken sorunlar yaşadığına, etkin iletişim kurmakta zorlandığına ve iletişimde en yaygın problemlerin kültür odaklı olduğuna yönelik olduğu saptanmıştır (Hudelson ve ark., 2011, Tortumluoğlu ve ark. 2006, Tanrıverdi ve ark. 2010, Biçer ve Şekerci 2017, Parlayan ve Dökme 2016, Polat ve Akcan 2016).

Eleştirel düşünme ise ‘özel bir düşünce alanına ya da biçimine ilişkin kusursuz düşünceyi ortaya çıkaran disiplinli ve öz denetimli düşünme biçimidir’ şeklinde tanımlanmaktadır (Şahinel 2007). Türkiye’de ve yurt dışında hemşirelik öğrencilerinde yapılan araştırmalarda öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinin orta ve düşük düzeyde olduğu saptanmıştır (Kyung ve ark. 2006, Wan ve ark. 2000, Karadağlı 2016, Suliman 2006, Tiwari ve ark. 2003, Karadağ ve ark. 2018, Dirimeşe ve Akça 2012, Özdelikara ve ark. 2012, Kanbay 2013, Kanbay ve ark. 2011, Öztürk 2006, Çelik ve ark. 2015, İskender ve Karadağ 2015, Fidancı ve ark. 2012, Öztürk ve Ulusoy 2008, Oktay ve ark. 2019, Çevik ark., 2014).

Eleştirel düşünme ve iletişim becerisi öğrencilere eğitim sürecinde kazandırılması gereken iki süreç olarak değerlendirilmiştir (Adeonti 2012, Barthel 2013). Eleştirel düşünme, hemşirelik öğrencilerinin karmaşık hasta

bakım sürecini değerlendirmelerinde, çok yönlü karar vermelerinde önemli olup eğitim sürecinde geliştirilmesi göz ardı edilmemesi gereken bir süreç olarak değerlendirilmektedir (An ve Yoo, 2008).

1.2. Araştırmanın Önemi

Hemşireler bütüncül bir yaklaşımla farklı kültürlerdeki bireylerin kültürlerine uygun bir bakım vermesi bakımın kalitesi açısından önemli görülmektedir. Kültürlere uygun bir bakım hemşirenin kültürlerarası yeterli bir iletişim kurması ile mümkün olabilecektir (Tanrıverdi 2016, 2017, Karaca ve Aydın 2017). Kültürlerarası iletişim yeterliliğine sahip bir hemşire bireyler ile etkili ve ön yargısız bir iletişime geçerek ve bireylerin kültürlerini öğrenerek kültürel yeterli bir bakım verebilir; kültürel yeterli bakım da sağlık çıktılarında olumlu sonuçlar ortaya koyabilecektir. Bu sonuçlar da hem bakım alan bireyleri, hem hemşireleri hem de kurumları olumlu etkileyeceği vurgulanmıştır (Tanrıverdi 2016).

Eleştirel düşünme; hizmette kaliteyi, etkin bakım vermeyi, profesyonelliği etkileyen bir kavramdır. Hemşireler eleştirel düşünme becerilerini yükselterek bireylerin ve toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve yaşam kalitelerini arttırmada etkin olabilirler (Akça ve Taşçı, 2009). Hemşirelerin günümüzün hızlı teknolojik bakımdan gelişmiş hemşirelik uygulamalarının zorluklarıyla yüzleşmek için eleştirel düşünebilmeleri zorunludur (Kaddoura 2011).

Kültürlerarası iletişim yeterliliği ve eleştirel düşünme hemşirelik araştırmalarında ayrı olarak ele alınmış olmasına bu iki kavram arasındaki ilişkiyi ortaya koyan araştırma sonuçlarına ulaşılamadı. Tanrıverdi (2017) Çevre Odaklı Kültürel Yeterlilik Modelinde kültürlerarası iletişim yeterliliğini etkileyen değişkenler arasında eleştirel düşünme eğilimine de yer vermiştir (Tanrıverdi 2017). Bu bağlamda araştırma hem hemşirelik açısından iki önemli kavram arasındaki ilişkiyi ortaya koymak hem de konulan bu ilişkiye temellenen araştırmalara temel oluşturmak açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Hemşirelik uygulamaları için eleştirel düşünme, 21. yüzyıldaki başarının en önemli özelliklerinden biri olarak adlandırılmış ve makul bir şekilde karar verme

süreci olarak tanımlanmış; ayrıca etkili iletişimin, kaliteli hemşirelik uygulamalarına esas oluşturduğu vurgulanmıştır. Eleştirel düşünme eğilimi ve iletişim becerisi arasında ilişki saptanmıştır (Kim ve Han, 2016). Çevre Odaklı Kültürel Yeterlilik Modeli'nde eleştirel düşünme, kültürlerarası iletişim yeterliliğinin kazandırılmasında bir faktör olarak ele alınmıştır. Kültürlerarası iletişim yeterliliğinin ise bakımın kalitesine, bakım verenin ve bakım alan bireyin memnuniyetine ortam hazırlayacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte kültürlerarası yeterli iletişim kuramayan hemşire ve bakım alan bireylerde kültürel çatışma, kültürel boşluk, kültürel ağrı ve kültürel şok gibi olumsuz sonuçlar doğurabileceği vurgulanmıştır (Tanrıverdi 2017).

1.3. Amaç

Bu tezin amacı hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası iletişim ile eleştirel düşünme eğilimi arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Tez bu iki kavrama odaklandı. Sağlık alanı farklı kültürlerden bireylere hizmet veren bir alandır. Bu bağlamda hem farklı kültürden bireylerle iletişim kurulması hem de farklı kültürlere yönelik bir eleştirel düşünme eğiliminin olması beklenmektedir. Bu iki kavramın arasındaki ilişki ise bu çalışma ile ortaya konuldu.

1.4. Araştırma Soruları

Tezde aşağıdaki üç soruya yanıt arandı.

Soru 1: Hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası iletişim yeterliliği düzeyi nedir?

Soru 2: Hemşirelik öğrencilerinde eleştirel düşünme eğilimi düzeyi nedir?

Soru 3: Hemşirelerin kültürlerarası iletişim yeterlilik düzeyi ve eleştirel düşünme eğilimi düzeyi arasında ilişki var mı?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Kültür

Kültür kuşaktan kuşağa aktarılan ve toplumda yaşayan insanların bütün öğrendikleri ve paylaştıklarını kapsayan bir kavram olarak açıklanmaktadır (Yalçın ve Erçen, 2004). Kültür (culture), tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada ve sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür (Altundağ 2007). Kültürler arasındaki farklılıkların temeli ise bir bölgenin dil, yeme alışkanlıkları vb. unsurlara dayanmamakta bir ülkede yetişen ve ülkenin değer, algı ve tutum ve davranışları ile ilişkilidir. Bu durumlar bireyler arasındaki farklılıkları oluşturmaktadır (Eğinli 2011).

Kültür, paylaşılan bir sistem ya da anlaşılabilir bir paylaşılan sistem kümesi olsun, özünde iletişim içinde olduğumuz bir bağlam olarak hizmet eder. Kültür kim olduğumuzu, toplumumuzda hangi pozisyonları tuttuğumuzu, kiminle ve hangi dilde iletişim kurduğumuzu ifade eder. Bu özel anlamda, bir toplumdaki bireyler aslında kültürel kişilerdir; her biri bir kültürde doğdu ve kültürel bir varlık haline gelmek için büyüdü (Wang 2011). Kültür; bireyler ve toplumlar için önemli bir yer tutmaktadır. Kültür sağlık ve hastalığın dinamik bir etkenidir. Bireyler kültürlerini sağlık davranışlarına yansıtımlar ve sağlık sorunlarına çözümü kültürlerinde aramışlardır (Okçay 2014).

Kültür kavramı şöyle tanımlanabilir (Okçay 2014):

Kültür öğrenilir: Kültür içgüdüsel ve kalıtsal değil, bireylerin doğduktan sonraki yaşamı boyunca kazandığı alışkanlıklar, yani, davranış ve tepki eğilimleridir.

Kültür tarihidir- süreklidir: Bir kuşaktan diğerine aktarılır. Gelenek ve görenek olarak adlandırılır.

Kültür toplumsaldır: Topluda yaşayan bireyler tarafından oluşturulur, paylaşılır, ister bir aile ister bir toplum olsun, grup, sınıf, köy, takım bu kültürdür ya da alt kültürdür.

Kültür idealleştirilmiş kurallar sistemidir: Bir kültüre ait birey kültürüne bireye ait olanı tanır. Kurallar ve kural dışı bellidir.

Kültür ihtiyaçları karşılar, doyum sağlar: Birincil ve ikincil ihtiyaçları karşılar. Doyum alışkanlıkları destekler, sürekli kılar, yoğunluğu kayba sebep olur.

Kültür bütünleştirir–aynı zamanda ayırır: Öğeleri uyumlu bir bütünlük oluşturur. Ama aynı zamanda ayırır da, öğeleri çelişkiye de yol açabilir, zıtlıklar oluşabilir.

Kültür değişir: değişme uyum yoluyla gerçekleşir. Koşullar değiştikçe uyumda değişir.

Kültür soyutlamadır: Bir harita gibi, toplumsal yapı ve kurumlar değil, kavramdan oluşan, somut olmayan bir modelidir.

2.2. Kültür ve İletişim

Kültür, toplumun yüzyıllar boyunca ortaya koyduğu yaşam biçimlerinin kodlarını içine alan bir hafıza gibidir. Kültür, toplumun yüzyıllar boyunca ilgi, algı, tutum ve davranışların bulunduğu yaşam biçimi, maddi ve manevi değerleri olup nesilden nesine aktarılmaktadır. Kültür bir toplumun yeme-içme, giyme, iletişim biçimi vb. gibi unsurların toplumun yaşamına yansıyan hali ve toplumun asırlar boyunca yaşanmışlıklarının bir özetidir. Kültürü oluşturan bu duygu ve düşünceler, dilin imkanlarıyla paylaşılır diğer bireyler tarafından görünür ve anlaşılır. Bireyler dil aracılığı ile kültürü işlemekte ve kültürlere karşı bakış açısını değiştirmektedir. Kültür; paylaşılan, biriktirilen, öğrenilen ve edinilen bir niteliğe sahiptir (<http://turkoloji.cu.edu.tr>, Erişim tarihi: 26 Mart 2019).

İletişim, daha iyi anlamak, anlaşılacak kendini ifade etmek anlamını taşımaktadır. İletişim çoğu zaman bilinçsizce yaptığımız etkileşim ve bilinçsizce katıldığımız bir süreçtir. Bireyler her yönden isteyerek-istemeyerek, bilinçli–bilinçsiz, önemli–önemsiz her anında karşıdaki birey ile bir iletişim kurmaktadır;

mimiklerimiz, dinlediğimiz radyo, yüz ifademiz vb. hepsi bir iletişimdir (Yavuz 2009). İletişim sosyal bir süreçtir ve bireyler iletişim sürecini her ortamda yaşamaktadır. Çağımızda her toplumdan ve kültürden birey birbirileri ile iletişim kurmaktadır. Kültürler ve toplumların etkileşimi artmakta ve toplumların birbirleri ile iletişimi etkili ve etkin bir şekilde olması önem kazanmaktadır. Yeterli ve etkili bir iletişim, bireylerin karşılıklı birbirlerini anlamaları ve birbirlerinin kültürlerini karşılıklı olarak kabul edebilmeleri ile gerçekleşebilmektedir. Etkili bir iletişim için yeterli düzeyde kültürel yetkinliğe sahip olmak gerekmektedir (Altundağ 2012). Kültür ve iletişim birbirini tamamlayan iki kavram olup bireyler kültürlerinin etkisiyle iletişim kurarlar. Kültür öğrenilen bir kavramdır ve toplumsal bir yapı olup nesilden nesile aktarılır (Altundağ 2007). Kültürlerin oluşmasında ve bireylerin iletişim kurabilmeleri için bazı öğeler bulunmaktadır. Bu öğeler birbirleriyle farklı dursa da kültürlerarası iletişimin en önemli öğelerini oluşturmaktadırlar. Bu öğeler; algılama, sözlü dil işlemleri, sözsüz dil işlemleridir (Altundağ 2007).

Toplumlarda baskın olan dil ve lehçe, dilin içeriği, ses özellikleri, duygu ve düşünceleri paylaşmaya istekli olma, göz teması, dokunma, yüz ifadesi, selamlaşma gibi iletişimde sözsüz iletişim unsurlarının kullanılması iletişimde yer alan niteliklerdendir. Bireylerin iletişimi kullanımındaki eksikliklere bağlı aynı toplumda aynı dili konuşan bile algılama da sorunlar yaşanırken farklı dil kullananlarda daha fazla sorunlar ortaya çıkabilecektir (Taşçı 2014). İletişim kurarken sözsüz ve sözlü anlatımlar önemlidir ve araştırmalar, bireylerin karşılıklı iletişimin de mesajın %35'inin sesli %65'inin ise sessiz kanallarla iletildiğini göstermektedir (Tutar 2014).

Her birey bir kültürde doğmuş olsa da, hiçbir şekilde aynı kültürle doğmaz. Başka bir deyişle, kültür doğuştan değildir; aksine, öğrenilir. Her birey büyürken kültürünü öğrenir ve bunun için temel araç iletişimdir. Bireylerle iletişim kurulara, dil öğrenilir, dünya görüşleri gelişir. Ayrıca iletişim kurularak başkalarına diller, dünya görüşleri, değerler ve inançlar aktarılır. Aslında, iletişim, insanların bireysel kültürlerini kazanıp aktardıkları tek süreçtir. Başkalarıyla iletişim kurma sürecinde, yaşamdaki amaçlara ulaşmak için kültüre

uygun ve etkin bilgi ve davranışların kullanılması gerekir. Hedeflere ulaşmada etkili olmak için, içine bulunulan kültürün üyeleri tarafından kabul edilen bir davranış biçimi ortaya konulur aksi takdirde bir başarı söz konusu olamaz (Wang 2011).

2.3. Kültürlerarası İletişim

Kültürler arasındaki farklılıklar bireyler tarafından fark edilmeyebilir bunun için etkili bir iletişim için kültürlerarası yeterliliğe ihtiyaç duyulmaktadır (Eğinli 2011, Altundağ 2007). Farklı ülkeler ve kültürler arasındaki farklılıkları görebilmek, yorumlayabilmek önemlidir. Farklı ülkeler ve kültürler arasındaki farklılıklar görülmediğinde bireyler arasında yanlış anlaşılmalara ortaya çıkacaktır (Eğinli 2011). Kültürler arasındaki bu farklılıkları düşünecek olursak etkili bir iletişim için kültürel yeterliliğe ihtiyaç duyulmaktadır (Altundağ 2007). Bireylerin öncelikle kendi kültürlerini anlamaları ve farklı kültürleri analiz edebilmeleri gerekmektedir. Farklı kültürleri anlamaya çalışmak ve olaylara kültürün bakış açısından bakabilme yetisi kazanmak farklı kültürlerle duyarlı olmayı sağlamaktadır (Eğinli 2011). Kültürel değişkenler sağlık ve hastalık ilişkisinde harekete geçirici faktörlerden biride iletişimdir. İletişim, kültürel yeterli bir hemşirelik bakımında önemli bir kavramdır. Kültürlerarası iletişim; iletişim becerilerinin hemşire tarafından; sözlü ve sözsüz anlatımlarını, kültürel değerlerini, bakım ihtiyaçlarını, algılarını önemli olarak alacak biçimde etkili ve kültürel yönden etkin biçimde kullanılmalıdır. İletişim, kültürel yönden yeterli hemşirelik bakımının önemli bir kavramı olarak nitelendirilmektedir (Özcan 2014).

Kültürlerarası iletişimin içeriğinde; sözlü ve sözsüz iletişim, dinleme, anlama, empati kurma, gizlilik ve mahremiyet kavramlarına odaklanır. Kültürel yönden yeterli bir iletişimde; olumlu bir tavır ve olumlu bir benlik duygusuna ile empatik, ilgili, saygılı tavırların yansıtılması temel noktadır (Özcan 2014). Kültürlerarası iletişim sessizlik, benlik, anlatılardaki duygunun ve içeriğin ifade edilmesi, anlatılanları anlamak için dinleme, açıklama gibi teknikleri içerir (Yakar 2016).

Kültürlerarası iletişim kurarken bir davranış için bir tarafın beklediği şey diğer tarafın beklediği durumdan farklı şekilde değerlendirilir. Farklı kültürden bir kişiyle iletişim kurmak için kültürün bazı sözsüz davranışlarının bilinmesi gereklidir. İletişim kodları kültürler de değişmektedir. Örneğin; İngiltere de el-kol hareketleri fazla kullanılması hoş karşılanmamakta, Japonlar iş kartlarını ve hediyeği iki eliyle vermekte ve alan kişinin de bu şekilde almasını beklemektedir (Tanrıverdi 2016). Kültürlerarası iletişimde yeterli bireyler, iletişim kurarken, kaygı duygusunu da içinde alan bütün engelleyici duyguların üstesinden gelebilen bireylerdir. Bu özelliklere sahip kişiler kültürlerarası iletişime katılanların, kültürlerarasındaki farklılıklara saygı duyma, bu farklılıkları kabullenmede duyarlı olmalarını sağlar. Böylece birey, yeni kültürel çevreye daha kolay uyum sağlar (Yakar 2016).

Farklı kültürlerin ve bireylerin bir arada bulunması kültürlerarası iletişim sürecini beraberinde getirmektedir. Farklı kültürlerin iletişimi farklı toplumlar üzerinden bakılsa da kültürlerarası iletişim geniş bir kavramda ele alınmaktadır. Kültürlerarası iletişim karşılıklı bir süreci içine almaktadır. Önyargıların ve yanlış algılamaların olduğu bir kültürlerarası iletişim süreci, içerisinde birçok iletişimsel yanlış anlaşılmaları bulunduracaktır. Farklı kültürlerin olduğu bir yerde etkileşimde bulunan bireylerin, kültürel farklılıkların farkına varması, anlaması gerekmektedir. Kültürlerarası iletişimde farklı kültürler ile etkileşim içinde bulunmak ve kültürel farklılıkların olması doğaldır. Bu farklılıkların olmaması halinde kültürlerarası iletişim olmazdı. Bu nedenle iletişim de olunan kişilerin farklılıklarının farkında olmak ve bu doğrultuda davranışlar geliştirmek kültürlerarası iletişimde önemlidir (Göker ve Meşe, 2011).

2.4. Kültürlerarası İletişim Yeterliliği

Kültürlerarası iletişim yeterliliği farklı ülke ve kültürdeki bireylerle etkili ve sağlıklı bir iletişim kurabilme becerisidir (Altundağ 2012).

Kültürlerarası iletişim yeterliliği birbirini tamamlayan dört farklı kavramdan oluşur.

Dilbilgisel yeterlilik: Yazılı ve sözlü dili anlayabilecek ve yorumlayabilecek standart dilbilgisel yeteneğe sahip olmaktır (Altundağ 2007).

Örneğin; Hemşirenin İngilizce konuşan hastasıyla iletişim kurabilmek için İngilizce konuşmayı ve yazmayı bilmesi gibi (Tanrıverdi 2016).

Toplum dilbilimsel yeterlilik: Bir konuşucu tarafından anadili konuşucusu olsun ya da olmasın üretilen dile konuşucuyla konuşulan dile aynı anlamı verilebilme yeteneğidir (Altundağ 2007). Farklı kültürlerde bir sözcük farklı anlamlar taşıyabilmektedir (Tanrıverdi 2016).

Örneğin; Hemşirenin Arap hastasıyla etkili bir iletişim kurabilmesi için dili bilmesi yeterli değil kültüre ait iletişimsel özellikleri bilmesi gibi (Tanrıverdi 2016).

Söylem yeterliliği: bir konuşucunun içinde olduğu kültürün geleneklerine uygun olan veya bazı sebeplerden dolayı kültürlerarası metin olarak iletilen tek taraflı ya da karşılıklı konuşma metinleri üretebilmek veya yorumlayabilmek için çareler bulabilme, kullanabilme veya iletebilme yeteneğidir (Altundağ 2007).

Örneğin; Farklı kültürlerden hastaların kültürel güvenli bir çevrede hissetmesi, haklarının korunması ve etkili bir iletişim sağlaması için yazılı form ve materyallerin bulunması gibi (Tanrıverdi 2016).

Kültürlerarası yeterlilik: Başka kültürlerle sahip bireylerle, onların dillerinde etkili ve uygun iletişim kurabilme becerisidir (Altundağ 2007).

Örneğin; Erkek hemşirenin, kadın hastanın iletişim kurarken hemşireyle göz teması kurmamasını, dokunmaktan rahatsız olmasını, eşinin yanında olması istemesi kadının kültürünün bir parçası olarak düşünüp ona uygun davranması gibi (Tanrıverdi 2016).

Çağımızda birçok farklı kültürün bir arada etkileşimde bulunmaları farklı kültürlerdeki bireylerin bir arada yaşamasına neden olmuş ve farklı kültürler arasındaki etkileşimler kültürlerarası yeterli olmanın zorunlu olduğunu sonucunu çıkarmıştır (Tanrıverdi 2016, Eğinli ve Yalçın 2016). Bireylerin kurdukları

iletişim de kültürel farklılıkların önemi olduğundan, farklı kültürlerle sahip bireyler ile iletişim kurarken iletişimin sağlıklı olabilmesi için ve iletişimde yanlış anlaşılmalara olmaması için toplumun kültürlerin eğilimlerinin bilinmesi önemlidir. Her toplumun farklı kültürel özellikleri vardır ve bu özellikler nesilden nesile aktarılır. Birey yaşadığı toplumun kültürel özelliklerine göre olayları değerlendirir ve kişilerle iletişim kurar (Olkun ve Öğüt, 2018).

Kültürlerarası iletişim yeterliliğinde bireyin etnomerkezci yaklaşımdan etnogöreceli yaklaşıma geçmesi beklenir. Etnomerkezilikte kişi diğer kültürleri, dünya görüşü bağlamında yargılar. Etnomerkezilik, bireyin kültürlerarası iletişim yeterliliği kazanması engellemektedir. Bireylerin etnomerkezilik bakış açılarını bırakıp etnogöreceli yaklaşım ile kültürlerarası iletişim yeterliliği mümkün olabilir (Tanrıverdi 2016).

Hemşirelerde kültürlerarası iletişim yeterliliği geliştirmeleri önemlidir. Hemşire kültürlerarası iletişim yeterliliğini geliştirmek için öncelikle kendi kültürel iletişim özelliklerinin sonra bakım verdikleri bireylerin iletişim özelliklerinin farkında olması gerekmektedir. Hemşirelik bakımında kültürlerarası yeterli iletişimde dikkat edilmesi gereken bazı kurallar mevcuttur. Bu kurallar şu şekilde sıralanabilir (Tanrıverdi 2016):

- Kişisel ve profesyonel önyargıyı azaltmak
- Bireylerin davranışlarını kültürlerine bakarak değerlendirmek
- İletişim kurduğumuz bireyin dil ve iletişim kalıplarını kullanmak
- Farklı kültürlerle saygı ve uyum göstermek
- Sözel olmayan davranışları gözlemlemek
- Birey için önemli olan eşyalara izin vermek

Kültürlerarası iletişim becerisi kültürel yeterli hemşirelik bakımının temel kavramlarından biri olup geliştirilmesinin önünde birçok engel olduğu gibi gelişmesine katkı sağlayan birçok da faktör vardır. Bu faktörler arasında kültürel zeka, kültürel bilgi, kültürel beceri, kültürel karşılaşma, kültürel istek, kültürel görecelik, empati yeteneği gibi kavramların yanı sıra eleştirel düşünme yer almaktadır (Tanrıverdi 2017).

2.5. Eleştirel Düşünme

Eleştirel düşünme ‘özel bir düşünce alanına ya da biçimine ilişkin kusursuz düşünceyi ortaya çıkaran disiplinli ve öz denetimli düşünme biçimidir’ şeklinde tanımlanmaktadır (Şahinel 2007). Düşünme becerileri genellikle problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerileri olarak düzenlenmekte, eleştirel ve yaratıcı düşünme konularında daha çok durulduğu görülmektedir. Mantıklı ve yansıtıcı düşünme olarak tanımlanabilen eleştirel düşünme becerilerden ve eğilimlerden oluşmaktadır (Seferoğlu ve Akbıyık, 2006).

Eleştirel düşünme bilişsel beceri ve planlardan oluşan, bilginin ve düşünmenin değerlendirilmesini içeren bir düşünme biçimi olarak ele alınır. Eleştirel düşünme bir bilgi ve beceri bileşimi, tutum olarak ele alınmaktadır. Eleştirel düşünme, bireylerin bilinçli, kontrollü şekilde yaptıkları, kalıpların tekrarının engellendiği, önyargıların, varsayımların ve bilginin değerlendirildiği ve farklı yönlerden, anlamlarının ve sonuçlarının tartışıldığı, fikirlerin çözümlenip, akıl yürütme, mantık ve karşılaştırmanın kullanıldığı ve sonucunda belirli fikirlere, kuramlara veya davranışlara varılan düşünme şeklidir (Gürkaynak ve ark., 2003).

Eleştirel düşünme süreci içerisinde gerçekleşen şeyler önceden belirlenmiş amaç ve plan doğrultusunda gerçekleşir. Tesadüfe bırakma durumu olmaz ve her eylemde plan vardır. Durum bireyin isteği ve kontrolü altında gerçekleşir (Söylemez 2016).

Eleştirel düşünme zihinsel bir süreçtir. Eleştirel düşünce üretilirken akıl yürütme biçimi kullanılır. Ön yargılar süreci etkilememelidir. Eleştirel düşünen kişi, süreci bağımsız ve tarafsız olarak yürütür (Söylemez 2016).

Düşünmeyi oluşturan farklı işlemler vardır. Düşünme de aslında farklı işlemlerin kullanılması ile düşünme gerçekleşmektedir. Örneğin; problem çözümede bir sonuç elde etmek için düşünme ile farklı sonuç oluşturmak için kullanılan düşünme farklı olduklarından ortaya çıkan düşünme eylemi, sonucu da farklı olacaktır (Gürkaynak 2003).

2.6. Kùltùrlerarası İletişim, Eleştirel Düşünme ve Hemşirelik

Kùltùrlerarası iletişim kavramı hemşireler için önemli bir kavramdır. Hasta ile iletişimi kolaylaştırmak, bireyi anlayabilmek, yanlış anlaşılmaları önlemek ve bireye kùltürüne uygun bakım verebilmek için hemşirelerin iletişim becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir (Tutuk ve ark., 2002). Hemşireler farklı kùltürlere sahip bireylere bakım verirler. Kùltùrlerarası iletişimde etkili bir iletişim kurabilmek için iletişim kurulan kişinin kùltürel özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir (Olkun ve Ögüt, 2018). Hemşirelerin kùltürel yeterli bir bakım verebilmesi için kùltürel yeterli iletişim önemlidir. Hemşire farklı kùltürden gelen hastalarla karşılaştığında, hastanın ve ailesinin korku, iletişim biçimlerindeki ve değerlerindeki farklılıklar ve güvensizlik, hemşire-hasta ilişkisinin tedavi edici ilişkisini bozar (Özcan 2014). Kùltùrlerarası hemşirelik bakımında iletişim önemli bir yerdendir. İletişim güçlüğü hastaların yeterli olmayan hemşirelik bakımı ve yetersiz bilgi almalarına neden olmaktadır (Yakar 2016). Etkili iletişim, kùltürel açıdan yetkin bakım sunmanın ana yönüdür. İletişim aracı olarak dil, etkili bir hemşire-hasta ilişkisi için çok önemlidir (Festini ve ark., 2009). Karabulut ve Çetinkaya (2011) yaptıkları çalışma da hemşirelerin yaşadıkları güçlüklerin nedenleri içinde hasta ve hasta yakınları ile iletişime geçmede güçlük yaşanması, bazı hastaların dil sorununa bağlı olarak iletişim güçlükleri yaşadıkları saptanmış ve çalışmada hasta hemşire iletişiminin yeterli olmadığı belirlenmiştir (Karabulut ve Çetinkaya, 2011). Hemşireler hasta ve sağlıklı bireylere bakım verirken öncelikle bireyleri anlamayı daha sonra anlaşılmayı beklemelidirler. Yeterli iletişim kurabilme hemşirenin bireylerle ilişkilerinin gelişmesine ve bakım verdikleri hastaların memnuniyetinin artmasına neden olacaktır (Kumcağız ve ark., 2011).

Hemşirelik bakımında kùltürel yeterlilik için uygulama standartlarından birisi kùltùrlerarası iletişim bir diğeri ise eleştirel düşünmedir. Her iki standartta kùltürel yeterliliğin geliştirilmesinde belirlenmiş olan 12 standart arasında yer almıştır (Douglas ve ark., 2009). Bununla birlikte literatürde kùltùrlerarası iletişim yeterliliğin oluşturulmasında eleştirel becerinin geliştirilmesinin önemine işaret edilmiştir (Tanrıverdi 2017). Eleştirel düşünme de kùltürden

etkilenmektedir (Bingöl ve ark., 2016, Özdelikara ve ark., 2012). Hemşireler, kendi özelliklerinin ve sorularının kültürel açıdan yeterli hemşirelik bakımına etkilerinin farkında olabilmek için kendi kültürel mirasları, değerleri ve inançlarının kritik yansımalarıyla ilgilenmeli ve bunları değerlendirilmelidir. Hemşirenin kendi kültürel değerlerini diğerlerinin kültürel değerleri olarak kabul etmesi yeterli hemşirelik bakımının verilmesini engeller ve bu nedenle kendi değerlerini tanımlama, kendinin farkında olma profesyonel açıdan ilk aşamadır. Bu farkındalık her yansımanın birer yansıması ve parçası olarak duygunun analizine olanak sağlar. Eleştirel düşünme kişisel analiz sürecidir ve sonuçları bakıma yansır. Eleştirel düşünme süreci bireylerin kültürel değerlerini kendi içinde karşılaştırma boyutuna giderse çatışmaya neden olur, buna bağlı olarak terapötik ilişkileri ve etkili hasta bakımı olmasını engeller. Eleştirel düşünme kişisel eylemleri, değerlendirmeyi, eleştirel sorgulamayı içerir ve kişilerin kültürel farkındalığını artırır. Bu süreç öğrenciliğin ilk yıllarında başlamalı ve hemşirelerin profesyonel yaşamı boyunca devam etmelidir (Arıkan ve Çiçek, 2014).

Toplumlar da teknolojinin gelişmesi, sağlık bilimindeki gelişmeler ve yaşam biçimindeki değişimler gibi unsurların birbirleri ile etkileşimi sonucu bireylerin sağlık gereksinimleri değişmiştir. Hemşireler gelişen sorunlara çözüm bulmada, hemşirelik bakımı verirken karşılaştıkları sorunları çözmede, karmaşık bakım sorunlarına çözüm bulmada, sistematik bir bakım verebilmek için, hastanın kültürüne uygun bir bakım verebilmek ve klinik karar alabilmek için eleştirel düşünmeyi geliştirmeleri gerekmektedir (Yıldırım ve Taşçı, 2016). Dikmen ve Usta (2013) yaptıkları araştırma da ülkemizde, hemşirelerde eleştirel düşünme eğilim düzeylerinin, farklı ülkelerde bulunan hemşirelerden düşük olduğu belirtmişlerdir. Hemşirelerin, eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini kullanan sağlık profesyonelleri olmaları gerekmektedir (Dikmen ve Usta, 2013).

Hemşirelikte eleştirel düşünme kavramı hemşirelik bakımını etkilediği için önemlidir. Sağlık bakım gereksinimleri ve teknolojinin değişimi nedeniyle hemşireler hasta bakımında ve klinik karar vermede eleştirel düşünme becerisini kullanabilmelidirler. Hemşireler eleştirel düşünme becerisi kazanmak ile etkili

hizmet vermede geliŒecek, hasta bakımında karŒılaŒtıđı güçlükler ile ilgili eleŒtiri yapabilme yeteneğini geliŒtirecektir (ErkuŒ ve Bahçecik, 2015).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü

Araştırma kesitsel bir araştırmadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırma evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında devam eden 540 öğrenci oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve ulaşılabilen öğrencilerin tamamı araştırmaya dahil edildi ve araştırma 399 öğrenci ile tamamlandı.

3.3. Etik

Araştırmaya başlamadan önce Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi etik kurulundan (180 014 8498-2018), kurumdan (180 013 897-2018) gerekli izinler ve araştırmaya katılan öğrencilerden yazılı izin alındı. Anket formları dağıtılmadan önce araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın amacı, sonuçlarının nerelerde kullanılacağı anlatıldı.

3.4. Veri Toplama

Araştırma Yeri ve Zamanı: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünde yapılan araştırma 2018-2019 Eğitim - Öğretim yılını kapsayan bir yıllık süreç içerisinde tamamlandı.

Veri Toplama Aracı: Araştırmanın verileri, literatür (Çelik ve ark., 2015, Üstün 2011) doğrultusunda hazırlanan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini belirleyen sorulardan oluşan tanıtıcı özellik formu, 20 sorudan oluşan ve kültürlerarası iletişim yeterliliği belirlemek amacıyla Kültürel Etkililik Ölçeği ve 49 sorudan oluşan Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden oluşan anket formu ile yüz yüze görüşme yöntemi ile Şubat-Mart 2019 tarihleri arasında toplandı. Anket formu öğrencilere sınıf ortamında eğitimin akışını etkilemeyecek şekilde dağıtıldı ve öğrencilere anketi cevaplamaları için 15 dakika süre verildi.

Kültürlerarası Etkililik Ölçeği: Portalla ve Chen tarafından 2010 yılında geliştirilmiştir (Portalla ve Chen, 2010). Kültürlerarası Etkililik Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Yakar ve Alpar tarafından 2017 yılında yapılmıştır. Kültürlerarası iletişim yeterliliğinin davranışsal boyutu olarak kabul edilen ölçeğin altı alt boyutu bulunmaktadır. Davranışsal esneklik boyutu 2, 4, 14 ve 18 no'lu maddelerden, iletişimde rahatlık boyutu 1, 3, 11, 13, 19 no'lu maddelerden, iletişimde saygı boyutu 9, 15, 20 no'lu maddelerden, mesaj becerileri 6, 10, 12 no'lu maddelerden, iletişimde yönetim boyutu 5 ve 7 no'lu maddelerden ve kimliğin korunması boyutu 8, 16 ve 17 no'lu maddelerden oluşmaktadır. Ölçekteki 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16 ve 18 no'lu maddeler ters olarak kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan; 20, en yüksek puan ise 100'dür. Ölçekten alınan puanın yüksek olması bireylerin kültürlerarası etkililiğe sahip olduklarını göstermektedir. Ölçek (1) kesinlikle katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum ve (5) kesinlikle katılıyorum şeklinde 5'li Likert tipi derecelendirmeye sahip 20 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin kapsam geçerlik indeks puanı 2, 8, Cronbach's Alpha katsayısı 0.85 olup; test-retest korelasyon katsayısı ise 0.71 bulunmuştur (Yakar ve Alpar,2017). Bu araştırma için Cronbach Alpha katsayısı 0.77 olarak belirlendi.

Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği: Ölçek 2012 yılında Semerci tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, hepsi olumlu olmak üzere 5 boyutlu ve toplam 49 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin alt temaları, üstbiliş, esneklik, sistematiklik, azim-sabır ve açık fikirliliktir. Üstbilişte alt boyutu 1-14 no'lu maddeler, esneklikte 15-25 no'lu maddeler, sistematiklikte 26-38 no'lu maddeler, azim-sabırda 39-46 no'lu maddeler ve açık fikirlilikte 47-49 no'lu maddelerden oluşmakta olmak üzere ölçekte toplam 49 madde yer almaktadır. Cronbach Alpha katsayısı 0.963 bulunmuştur. Ölçeğin derecelendirilmesi, "Tamamen katılıyorum (5), Çoğunlukla katılıyorum (4), Kısmen katılıyorum (3), Çoğunlukla katılmıyorum(2), Hiç katılmıyorum (1)" şeklindedir. Ölçeğin test tekrar test korelasyonu 0.761 ve iki yarı puanları arasındaki korelasyon katsayısı 0.95 bulunmuştur (Semerci 2012). Bu araştırma için Cronbach Alpha 0.98 olarak belirlendi.

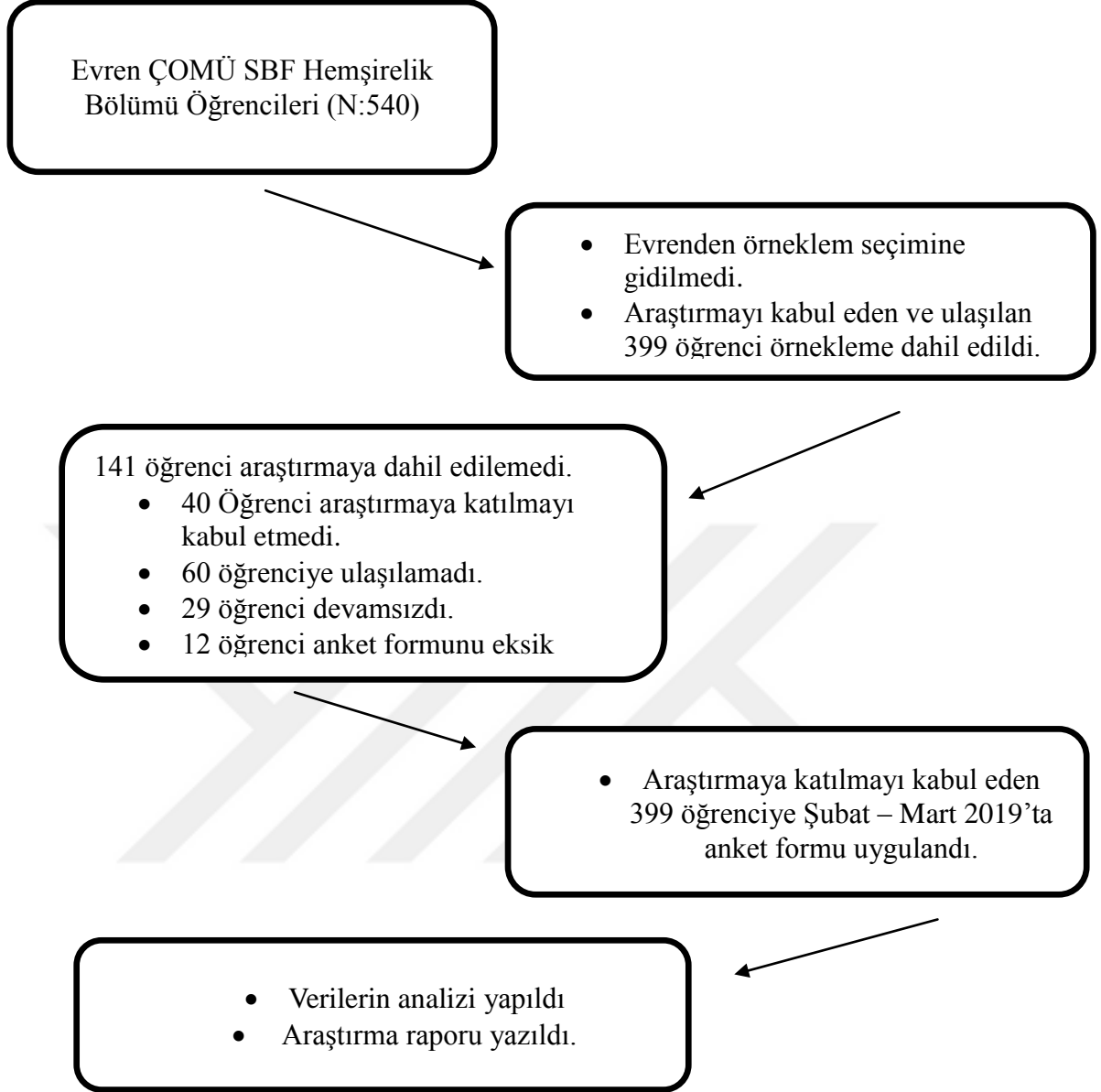
Araştırmanın Değişkenleri: Araştırmanın bağımsız değişkeni eleştirel düşünme eğilimi ve bağımlı değişkenini kültürlerarası iletişim yeterliliği kavramları oluşturmaktadır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Araştırmada öğrencilerin tamamına ulaşamaması, araştırma anketlerinin eksik doldurulması, araştırmaya katılmak istemeyenler olması nedeniyle sınırlı bir grupta çalışma tamamlanabildi. Araştırma sonuçları çalışmanın yapıldığı evrenine genellenebilir.

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarıldı ve sorumlu araştırmacı tarafından istatistik değerlendirme yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 25. kullanıldı. Veriler tanımlayıcı istatistik kullanarak öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri ve puan ortalamaları hesaplanmıştır ve korelasyon bivariate analiz kullanılarak da hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası iletişim yeterliliği ve eleştirel düşünme eğilimi arasındaki ilişki belirlenmiştir.

Şekil: Araştırma Tasarımı

4. BULGULAR

Araştırma bulguları üç başlık altında ele alındı.

1. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özelliklere Yönelik Bulguları
2. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Kültürlerarası Etkililik ile İlişkili Bazı Özelliklere Yönelik Bulgular
3. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Kültürlerarası İletişim Yeterliliği ve Aralarındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

4.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunu kadın (n=306, % 76,7); birinci sınıf (n=104, % 26,1); Anadolu lisesi mezunu (n=239, %59,9), annesi (n=194, %48,6) ve babası (n=151, %37,8) ilkokul mezunu; ailesinin aylık gelirini gelir-gidere denk şekilde algılayan (n=270, %67,7); çekirdek ailede yaşayan (n=345, %86,5); yaşamının çoğunluğunu kentte geçirmiş olan (n=185, % 46,4) ve Marmara bölgesinde yaşayanlar (n=172, % 43,1) oluşturdu (Tablo 1).

Tablo 1: Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı
(N:399)

Sosyodemografik Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet		
Kadın	306	76,7
Erkek	93	23,3
Sınıf		
1 sınıf	104	26,1
2 sınıf	101	25,3
3 sınıf	98	24,6
4 sınıf	96	24,0
Lise		
Fen lisesi	13	3,3
Anadolu lisesi	239	59,9
Düz lise	30	7,5
Sağlık meslek lisesi	76	19,0
Diğer	41	10,3
Anne Eğitimi		
Okur – yazar değil	21	5,3
Okur – yazar	27	6,8
İlkokul	194	48,6
Ortaokul	65	16,3
Lise	69	17,3
Üniversite	23	5,7
Baba Eğitimi		
Okur – yazar değil	7	1,8
Okur – yazar	15	3,8
İlkokul	151	37,8
Ortaokul	69	17,3
Lise	101	25,3
Üniversite	56	14,0
Aile Aylık Geliri		
Gelir giderden az	105	26,3
Gelir gidere denk	270	67,7
Gelir giderden fazla	24	6,0
Aile Türü		
Çekirdek aile	345	86,5
Geniş aile	40	10,0
Parçalanmış aile	14	3,5
Yerleşim Birimi		
Köy	82	20,6
İlçe	132	33,1
İl	185	46,3
Coğrafi Bölge		
Marmara Bölgesi	172	43,1
Ege Bölgesi	63	15,8
Akdeniz Bölgesi	36	9,0
Karadeniz Bölgesi	39	9,8
İç Anadolu Bölgesi	24	6,0
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	19	4,8
Doğu Anadolu Bölgesi	27	6,8
Yurtdışı	19	4,7

4.2. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Kültürlerarası İletişim Yeterliliği ile İlişkili Bazı Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun (n=328, %82,2) daha önce hiç yurtdışına çıkmadığı; yurtdışına çıkanların (n=29, %40,8) eğitim amacıyla bulunduğu; (n=390, %97,7) yurtiçi değişim programlarına katılmadığı; (n=389, %97,5) yurtdışı değişim programlarına katılmadığı; öğrencilerin (n=276, %69,2) farklı kültürden arkadaşa sahip olduğu; (n=245, %61,4) farklı bir kültürden komşuya sahip olduğu; (n=232, %58,1) farklı bir kültürden akrabaya sahip olmadığı saptandı (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun farklı bir dil bildiği (n=202, %50,6); (n=121, %30,3) bildiği bu dili kullandığı; (n=264, %66,2) herhangi bir kültürel içerikli bilimsel etkinliğe katılmadığı; (n=326, %81,7) kültürlerarası iletişimi içeren bir ders almadığı; (n=399, %85,0) kültürel içerikli bir ders almadığı; (n=287, %71,9) kültürlerarası hemşirelik kavramını bildiği; (n=302, %75,7) kültürlerarası iletişim kavramını bildiği; (n=334, %83,7) kültürlerarası iletişimi içeren bir bilimsel etkinliğe katılmadığı saptandı (Tablo 2).

Yine öğrencilerin eleştirel düşünme kavramını bildiği (n=347, %87,0); (n=255, %63,9) eleştirel düşünme dersini almadığı; (n=304, %76,2) bilimsel bir yayın takip etmediği; (n= 289, %72,4) sosyal etkinliklere katıldığı; (n=204, %51,1) herhangi bir topluluğa üye olduğu; (n=373, %93,5) farklı kültürleri merak ettiği; (n=357, % 89,5) farklı kültürleri tanımaya istekli olduğu; (n=274, %68,7) ise farklı kültürleri tanımaya çaba gösterdiği ve (n=212, %53,1) daha önce farklı kültürden bir hastaya bakım verdiği saptandı (Tablo 2).

Tablo 2: Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Kültürlerarası Etkililik İle İlişkili Bazı Özelliklere Yönelik Bulgular (N=399)

	Sayı (N)	%
Yurtdışında bulunma		
Evet	71	17,8
Hayır	328	82,2
Yurtdışında bulunma amaç (n:71)		
Eğitim	29	40,8
Gezi	27	38,1
Diğer	15	21,1
Yurtiçi değişim		
Evet	9	2,3
Hayır	390	97,7
Yurtdışı değişim		
Evet	10	2,5
Hayır	389	97,5
Farklı kültürlerden arkadaşına sahip olma		
Evet	276	69,2
Hayır	123	30,8
Farklı kültürden akrabasına sahip olma		
Evet	167	41,9
Hayır	232	58,1
Başka bir dil bilme		
Evet	202	50,6
Hayır	197	49,4
Bilinen dili kullanma		
Evet	121	30,3
Hayır	278	69,7
Kültürel içerikli bilimsel etkinliğe katılma		
Evet	135	33,8
Hayır	264	66,2
Kültürel içerikli ders alma		
Evet	60	15,0
Hayır	399	85,0
Kültürlerarası hemşirelik kavramını bilme		
Evet	287	71,9
Hayır	112	28,1
Kültürlerarası iletişim kavramını bilme		
Evet	302	75,7
Hayır	97	24,3
Kültürlerarası iletişimi içeren ders alma		
Evet	73	18,3
Hayır	326	81,7

Tablo 2 (devamı) : Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme ve Kültürlerarası Etkililik İle İlişkili Bazı Özelliklere Yönelik Bulgular (N=399)

	Sayı (N)	%
Eleştirel düşünme kavramını bilme		
Evet	347	87,0
Hayır	52	13,0
Eleştirel düşünmeyi içeren ders alma		
Evet	144	36,1
Hayır	255	63,9
Kültürlerarası iletişimi içeren bir bilimsel etkinliğe katılma		
Evet	65	16,3
Hayır	334	83,7
Bilimsel yayın takip etme		
Evet	95	23,8
Hayır	304	76,2
Sosyal etkinliklere katılma		
Evet	289	72,4
Hayır	110	27,6
Herhangi bir topluluğa üye olma		
Evet	204	51,1
Hayır	195	48,9
Farklı kültürlerden komşuya sahip olma		
Evet	245	61,4
Hayır	154	38,6
Farklı kültürleri merak etme		
Evet	373	93,5
Hayır	26	6,5
Farklı kültürleri tanımaya istekli olma		
Evet	357	89,5
Hayır	42	10,5
Farklı kültürleri tanımaya çaba gösterme		
Evet	274	68,7
Hayır	125	31,3
Farklı kültürden bir hastaya bakım verme		
Evet	212	53,1
Hayır	187	46,9

4.3. Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterliliği ve Eleştirel Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

4.3.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterlilikleri

Araştırmaya katılan öğrenciler kültürlerarası etkililik ölçeğinden en düşük 41, en yüksek ise 96 puan aldığı ve puan ortalamalarının ise $66,98 \pm 8,34$ puan olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin davranışsal esneklik alt boyutundan en düşük 8 en yüksek 20, ortalama $13,17 \pm 2,13$ puan, iletişimde rahatlık alt boyutundan en düşük 5, en yüksek 25, ortalama $16,31 \pm 3,47$ puan, iletişimde saygı alt boyutundan en düşük 3, en yüksek 15 ortalama $11,88 \pm 2,62$ puan, mesaj becerileri alt boyutundan en düşük 3, en yüksek 15, ortalama $9,09 \pm 2,16$ puan, iletişimde yönetim alt boyutundan en düşük 2, en yüksek 10, ortalama $6,54 \pm 1,58$ puan, kimliğin korunması alt boyutundan en düşük 5, en yüksek 15, ortalama $9,99 \pm 1,83$ puan aldıkları saptandı.

Tablo 3: Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası Etkililik Ölçeği Puan Dağılımları

Ölçeğin Alt boyutları	Ölçeğin Min-Max	Bu araştırmada Min-Max	X±SD
Davranışsal esneklik	4,00-20,00	8,00 - 20,00	$13,17 \pm 2,13$
İletişimde rahatlık	5,00-25,00	5,00 - 25,00	$16,31 \pm 3,47$
İletişimde saygı	3,00-15,00	3,00 - 15,00	$11,88 \pm 2,62$
Mesaj becerileri	3,00-15,00	3,00 - 15,00	$9,09 \pm 2,16$
İletişimde yönetim	2,00-10,00	2,00 - 10,00	$6,54 \pm 1,58$
Kimliğin korunması	3,00-15,00	5,00 - 15,00	$9,99 \pm 1,83$
Toplam	20,00-100	41,00 - 96,00	$66,98 \pm 8,34$

4.3.2. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri

Araştırmaya katılan öğrenciler Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeğinden en düşük 49, en yüksek 252 puan aldığı saptanmıştır. Hemşirelik öğrencileri ölçekten ortalama toplam $182,4 \pm 31,13$ puan aldıkları saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler üstbilgi alt boyutundan en düşük 14, en yüksek 70, ortalama

toplam $52,62 \pm 9,23$, esneklik alt boyutundan en düşük 11, en yüksek 55, ortalama toplam $41,38 \pm 7,55$, sistematiklik alt boyutundan en düşük 13, en yüksek 65, ortalama toplam $47,50 \pm 8,47$, azim-sabır alt boyutundan en düşük 8, en yüksek 40, ortalama toplam $47,50 \pm 8,47$, açık fikirlilik alt boyutundan ise en düşük 3, en yüksek 15, ortalama toplam $11,24 \pm 2,30$ puan aldıkları saptandı.

Tablo 4: Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği Puan Dağılımları

Ölçeğin alt boyutları	Ölçeğin min – max	Bu araştırmanın min – max	X ± SD
Üstbiliş	14,00-70,00	14,00 - 70,00	$52,62 \pm 9,23$
Esneklik	11,00-55,00	11,00 - 55,00	$41,38 \pm 7,55$
Sistematiklik	13,00-65,00	13,00 - 65,00	$47,50 \pm 8,47$
Azim – sabır	8,00-40,00	8,00 - 40,00	$29,45 \pm 5,74$
Açık fikirlilik	3,00-15,00	3,00 - 15,00	$11,24 \pm 2,30$
Toplam	49,00-295,00	49,00 - 252,00	$182,41 \pm 31,13$

4.3.3. Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterliliği ile Eleştirel Düşünme Eğilimleri Aralarındaki İlişki

Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası etkililik ölçeği toplam puan ortalaması ile eleştirel düşünme eğilimi ölçeğinin toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($= 488$, $p < 0.01$, Tablo 5).

Bununla birlikte hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası etkililik ölçeği alt boyutlarından olan iletişimde rahatlık, iletişimde saygı, iletişimde yönetim, kimliğin korunması puan ortalamaları ile eleştirel düşünme eğilimi ölçeğinin toplam puan ortalamaları, üst-biliş, esneklik, sistematiklik, azim sabır, açık fikirlilik alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($p < 0.01$, Tablo 5). Ancak kültürlerarası etkililik ölçeğinin davranışsal esneklik alt boyutu ve mesaj becerileri ile eleştirel düşünme toplam puan ortalaması ve alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmedi ($p > 0.05$, Tablo 5).

Tablo 5. Hemşirelik Öğrencilerinde Kültürlerarası Etkililik ile Eleştirel Düşünme Eğilimi Arasındaki İlişkinin Dağılımı

Kültürlerarası Etkililik Ölçeği Toplam ve Alt Boyutları	Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği Toplam ve Alt Boyutları					Toplam
	Üstbilmiş	Esneklik	Sistematiklik	Azım Sabır	Açık fikirlilik	
Davranışsal esneklik	-.035	-.031	-.011	-.012	-.044	-.033
İletişimde rahatlık	.496**	.496**	.479**	.404**	.342**	.503**
İletişimde saygı	.606**	.600**	.551**	.493**	.495**	.602**
Mesaj becerileri	-.052	-.080	.052	-.029	-.093	-.067
İletişimde yönetim	.384**	.364**	.369**	.292**	.209**	.377**
Kimliğin korunması	.220**	.210**	.158**	.136**	.152**	.197**
Toplam	.494**	.482**	.459**	.409**	.343**	.488**

**p<0.01

5. TARTIŞMA

Tartışma araştırma soruları doğrultusunda ele alındı.

5.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Yeterlilik Düzeyine Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmaya katılan öğrenciler, kültürlerarası etkililik ölçeğinden en düşük 41 puan (alınabilecek en düşük ölçek puanı: 20), en yüksek ise 96 puan (Alınabilecek en yüksek ölçek puanı: 100) almış olup, puan ortalamaları $66,98 \pm 8,34$ puan olarak belirlendi.

Yakar'ın (2016) hemşirelerle yaptığı doktora tez çalışmasında kültürlerarası etkililik ölçek toplam puan ortalamasını 64,70 olarak saptamıştır. Yakar'ın (2016) sonucu bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Türkiye'de hemşire ve hemşirelik öğrencilerinde bu ölçeğin kullanıldığı bir diğer araştırmaya ulaşılamadı. Bununla birlikte bu araştırmanın hemşire ve hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası iletişimi konu alan ilişkili çok sayıda farklı ölçekleri kullanmış araştırma sonuçlarına ulaşıldı. İletişim becerileri değerlendirme ölçeğini kullanarak (alınabilecek en az puan: 0, en fazla puan: 100) Kıssal ve arkadaşlarının (2016) hemşirelik öğrencilerinde yaptığı çalışmada ölçek puan ortalaması $74,61 \pm 15,97$; Tutuk ve arkadaşlarının (2002) yine hemşirelik öğrencilerinde yaptığı araştırmada ise 73,75 olduğu belirlenmiştir (Tutuk ve ark., 2002). İletişim becerileri envanteri kullanılarak yapılan bir araştırmada hemşirelerin ölçek toplam puan ortalamaları $192,69 \pm 5,88$ (En düşün alınabilecek puan: 45, en yüksek alınabilecek puan: 225) olarak belirlenmiş ve sonuç yüksek iletişim becerisi olarak değerlendirilmiştir (Şahin ve Özdemir, 2015).

Ölçek dışında ulaşılan araştırmalar hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bakım sırasında kültürlerarası iletişime yönelik sorun yaşadıklarına yöneliktir. Festini ve arkadaşları (2009) hemşirelerin %78,3' ünün (n=129) yabancı çocuklara ve ailelerine bakım verirken zorluk yaşadıklarını saptamıştır. Hudelson ve arkadaşlarının (2011) çalışmasında hemşirelerin temel mesleki

iletişim becerisine göre, kültürlerarası iletişim becerilerinde daha az yetkin oldukları saptanmıştır (Hudelson ve ark., 2011).

Türkiye'nin en doğu ve en batı iki kentinde yer alan üniversitelerde yapılan çalışmalarda, hemşirelik öğrencilerinin hastalara bakım verirken yaşadıkları kültür odaklı en yaygın sorunun iletişim olduğu saptanmıştır (Tortumluoğlu ve ark., 2006, Tanrıverdi ve ark., 2010). Biçer ve Şekerci'nin (2017) araştırmasında hemşirelik öğrencilerinin kliniklerde en sık "iletişim" alanında hasta ve hasta yakınlarıyla sorun yaşadıkları belirlenmiştir (Biçer ve Şekerci, 2017). Parlayan ve Dökme (2016) çalışmalarında hemşirelerin çoğunluğunun (%64,9) iletişim kurarken günlük yaşayacaklarını düşündüklerini, %77,2'si hasta ve hasta yakınlarının anlamadıklarını ve %56,6'sı da kurumlarında olan sağlık iletişiminin yeterli bulunduğunu belirtmişlerdir (Parlayan ve Dökme, 2016). Polat ve Akcan (2016) hemşirelik öğrencilerinin %78,8' sinin iletişim kurmada zorluk çektiğini, %21,3'ünün kültürel farklılıklardan dolayı gereksinimleri anlayamadığını ve %15,2'sinin hastalardan geri bildirim alamadığını saptamıştır. Aktaş ve arkadaşlarının (2016) yaptıkları çalışma da hemşirelerin %57,1'i farklı ülkelerden bireylere bakım verdikleri ve hemşirelerin %97,1'i iletişim güçlüğü yaşadığını belirtmişlerdir (Aktaş ve ark., 2016).

Bu araştırmanın sonucu diğer araştırma sonuçlarıyla kısmen benzerlik göstermekte olup düşük düzeyde kültürlerarası hemşirelik becerisine sahip olarak değerlendirilebilir. Çünkü 20 ile 100 arasında puan alınabilecek bir ölçekten bu çalışmada öğrenciler ortalama 67 puan almışlardır. Bu sonuç istendik bir sonuç değildir. Öğrencilerin kültürlerarası iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin çoğunluğunun farklı kültürden arkadaşlarının ve akrabalarının olması, farklı bir dil bilmesi, kültürlerarası iletişim kavramını bilen öğrenciler olması araştırma sonuçlarına etkisi açısından olumlu olarak değerlendirildi. Ancak yine kültürlerarası iletişim becerisini olumlu etkileyen değişim programlarına katılma, ikinci bir dil bilme, kültürlerarası iletişimi konu alan herhangi bir dersi alma, konuyla ilgili bir etkinliğe katılma gibi konularda daha çok teşvik edilmeleri gerektiği düşünülmektedir.

Bu araştırmada öğrenciler Kùltùrlerarası Etkililik Òlçeđinin davranışsal esneklik alt boyutundan $13,17\pm 2,13$; iletişimde rahatlık alt boyutundan $16,31\pm 4,47$; iletişimde saygı alt boyutundan $11,88\pm 2,61$; mesaj becerileri alt boyutundan $9,09\pm 2,16$; iletişimde yònetim alt boyutundan $6,54\pm 1,58$ ve kimliğin korunması alt boyutundan $9,99\pm 1,83$ puan aldıkları saptandı. Bu araştırmada kullanılan Kùltùrlerarası Etkililik Òlçeđinin kullanıldığı herhangi bir araştırmaya ulaşılamadı. Bu nedenle bu araştırmanın sonuçları birebir karşılaştırılıp yorumlanamadı. Bu araştırmada öğrencilerin tüm alt boyutlardan aldıkları puanların òlçekten alınması gereken en yüksek puanın altında kaldığı ve genel olarak ortalama değerler olarak değerlendirilebilir. Bu sonuçların Kùltùrlerarası Etkililik Òlçeđi toplam puanıyla aynı bakış ağısıyla değerlendirilebileceği dűřün÷lmektedir.

5.2. Hemřirelik Öđrencilerinin Eleřtirel Dűřünme Dűzeyine Yònelik Bulguların Tartıřması

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin Eleřtirel Dűřünme Eđilimi Òlçeđinden toplam puan ortalaması $182,41\pm 31,13$ (Alınabilecek en dűřük puan: 49, en yüksek 252). Konuyla ilgili aynı òlçeđi kullanan ulusla ve uluslar arası araştırmalara ulaşılamadı. Bununla birlikte hemşirelik öğrencilerinde eleştirel dűřünme dűzeylerini ortaya koyan California Eleřtirel Dűřünme Eđilimi Òlçeđi kullanılarak yapılan çok sayıda ulusal ve uluslararası araştırma sonuçlarına ulaşıldı. Yurt dışında hemşirelik öğrencilerinde Kyung ve arkadaşlarının (2006) yaptıkları çalışmada eleştirel dűřünme eğilimi puan ortalaması $296,02\pm 4,30$; Ip ve arkadaşlarının (2000) alışmasında da $264,70\pm 24,01$; Suliman'ın (2006) alışmasında $276,24$; Tiwari ve arkadaşlarının (2003) alışmasında Çinli öğrencilerin $268,36\pm 21,58$ Avustralyalı öğrencilerin $287,3\pm 30,98$ puan aldıkları belirlenmiştir. Yukarıda verilen çalışmaların tamamında hemşirelik öğrencilerinin eleştirel dűřünme eğilimi puan ortalamaları orta dűzeyde olduğu gòr÷lmektedir.

California òlçeđi kullanılarak Tùrkiye'de yapılan araştırmalarda Karadađ ve arkadaşları (2018) hemşirelik öğrencilerinin eleştirel dűřünme eğilimi òlçeđi toplam puanını $214,45\pm 24,38$; Dirimeře ve Akça (2012) $277,0\pm 19,7$; Özdelikara

ve arkadaşları (2012) 247,81±23,78; Kanbay (2013) 253,61±3,61; Kanbay (2011) 261,95; Öztürk (2006) 229,05; Çelik ve arkadaşları (2015) 239,70±27,24; İskender ve Karadağ (2015) 193,87 ± 23,019; Fidancı ve arkadaşları (2012) 215,45±19,08; Öztürk ve Ulusoy (2008) 229,0 ve Karadağlı (2016) 96,56±22,28; Oktay ve arkadaşları (2019) 245,8±21,7; Çevik arkadaşlarının (2014) 206,28±23,97; olarak belirlemişlerdir. Bunların yanı sıra hemşirelerde Arslan ve arkadaşları (2009) 200,08±21,95; Eşer ve arkadaşlarının (2007) 191,01± 30,14; Aylaz (2014) 226,92±24,00; Erkuş ve Bahçecik (2015) 222,8±21,4 ve Açıkgöz (2015) ise 211,05±23,32 olarak belirlemiştir. Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinde yapılan araştırmalarda eleştirel düşünme eğilimi puan ortalamasının 97-277 arasında değiştiği görülmektedir. California Eleştirel Düşünme Eğilimi ölçeğinden alınan 240 puanın altındakiler düşük, 300 puan üzerindeki yüksek, bu puanlar arasında kalanlar ise orta düzeyde eleştirel düşünme eğilimi şeklinde değerlendirilmiştir (Öztürk 2006). Bu doğrultuda yukarıda verilen Türkiye’de yapılan araştırmaların çoğunluğundaki puan ortalamaları 240’ın altında saptanmıştır. Bu araştırmada aynı ölçek kullanılmadığı için birebir karşılaştırma ve değerlendirme yapılamamaktadır. Kaldı ki bu araştırmada kullanılan ölçekte bir kesme noktası verilmemiş olup puanın artışı eleştirel düşünme eğilimini artırdığı ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin bu araştırmada alabilecekleri en düşük puan 49, en yüksek puan 252 iken aldıkları ortalama puan 182 olarak belirlendi. Alınan bu puan ve ortalama bir puan olarak değerlendirilebilir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %87’ si eleştirel düşünme kavramını bilen; %36,1’ u eleştirel düşünme dersini almış olan; %27,6’ sı bilimsel yayın takip eden; %49,9’ u sosyal etkinliklere katılan; %6,5’ i herhangi bir topluluğa üye olan; %93,5’ i, farklı kültürleri merak eden; %89,5’ i farklı kültürleri tanımaya istekli olan; %68,7’ si farklı kültürleri tanımaya çaba gösteren ve %53,1’ i daha önce farklı kültürden bir hastaya bakım veren öğrenciler olduğu belirlendi. Öğrencilerin eleştirel düşüncelerine katkı sağlayacak çok sayıda nitelikten bazılarının sahip olması, aldıkları eğitim programı, geçmişleri, yaşadıkları aile ortamı ve çevre, dünya görüşleri, inanç sistemleri ve daha birçok değişkenin bu sonuçlar üzerinde etkisi olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri diğer

araştırmaların sonuçlarıyla uyumlu olarak değerlendirilebilir. Ancak istendik bir sonuç olmayıp geliştirilmesi gereken bir sonuç olarak değerlendirilmektedir.

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeğinin üstbiliş alt boyutundan $52,62\pm 9,23$; esneklik alt boyutundan $41,38\pm 7,55$; sistematiklik alt boyutundan $47,50\pm 8,47$; azim-sabır alt boyutundan $29,45\pm 5,74$; açık fikirlilik alt boyutundan ise $11,24\pm 2,30$ puan aldıkları saptandı. Ölçeğin alt boyutları da birebir araştırma sonuçlarına ulaşılamadığından California Eleştirel Düşünme Eğilimi ölçeği kullanılarak yapılan araştırma sonuçları ile tartışıldı. California Eleştirel Düşünme ölçeğinin alt boyutlarından olan sadece sistematiklik ve açık fikirlilik bu araştırmada kullanılan Eleştirel Düşünme Eğiliminin alt boyutlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu bağlam da Oktay ve arkadaşlarının (2019) Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin sistematik ve açık fikirlilik alt boyutları puan ortalamalarını düşük düzeyde saptamıştır (Oktay ve ark., 2019). Çelik ve arkadaşlarının (2015) hemşirelik öğrencilerinde yaptıkları araştırmada sistematiklik orta düzeyde, açık fikirliliği ise düşük düzeyde olduğunu belirlemiştir (Çelik ve ark., 2015). Dirimeşe ve Dicle (2012) hemşirelik öğrencilerin de yaptıkları çalışmalarında açık fikirlilik alt boyutundan $47,9\pm 5,9$ puan, sistematiklik alt boyutundan $46,7\pm 4,8$ puan olarak ve hemşirelik öğrencilerinin alt ölçek toplam puanları genel olarak orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Dirimeşe ve Dicle, 2012). Özdelikara ve arkadaşlarının (2012) hemşirelik öğrencilerinde yaptığı çalışmada açık fikirlilik alt boyutundan $40,18\pm 5,65$ puan, sistematiklik alt boyutundan $41,32\pm 6,63$ puan; Dirimeşe (2006) açık fikirlilik alt boyutundan $47,9\pm 5,9$ puan, sistematiklik alt boyutundan $46,7\pm 4,8$ puan; İskender ve Karadağ'ın (2015) hemşirelik son sınıf öğrencilerinde yaptıkları çalışmada açık fikirlilik alt boyutundan $36,98\pm 9,099$ puan, sistematiklik alt boyutundan $20,35\pm 3,733$ puan; Çevik ve arkadaşlarının (2014) yılında yaptıkları çalışmada açık fikirlilik alt boyutundan $46,71\pm 8,45$ puan, sistematiklik alt boyutundan $24,70\pm 40,24$ puan aldıkları belirlenmiştir (Özdelikara ve ark. 2012, Dirimeşe 2006, İskender ve Karadağ 2015, Çevik ve ark. 2014). Çalışma sonuçları bu araştırmanın sonuçlarıyla benzer doğrultudadır.

5.3. Hemşirelerin Kültürlerarası İletişim Yeterlilik Düzeyi ve Eleştirel Düşünme Eğilimi Düzeyi Arasında İlişkiyi Gösteren Bulguların Tartışılması

Bu araştırmanın sonuçlarına göre hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası iletişim becerilerini tanımlayan kültürlerarası etkililik ölçeği toplam puan ortalamaları ile eleştirel düşünme eğilimi düzeyi ortalama toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.01$).

Bu araştırmanın sonuçlarına göre Kültürlerarası Etkililik Ölçeği alt boyutlarından olan iletişimde rahatlık, iletişimde saygı, iletişimde yönetim, kimliğin korunması ile eleştirel düşünme eğilimi toplam ve alt boyutlarının tamamı arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki belirlendi ($p<0.05$). Ancak Kültürlerarası Etkililik Ölçeğinin davranışsal esneklik alt boyutu ve mesaj becerileri ile eleştirel düşünme eğilimi toplam ve tüm alt boyutları arasında bir ilişki saptanmadı ($p>0.05$).

Bu araştırmanın sonuçlarını birbir destekleyen ulusal ve uluslar arası araştırma sonuçlarına ulaşamadı. Bununla birlikte Kore’de 104 hemşirelik öğrencisinde yapılan araştırmada eleştirel düşünme eğilimi ile iletişim becerileri arasında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Eleştirel düşünme eğilimi arttıkça iletişim becerisinin de arttığı saptanmıştır (Kim ve Han, 2016). Literatürde eleştirel düşünme sürecinin becerileri arasında iletişim becerilerine de yer verilmiştir (Kökdemir 2012, Köksal ve Çiğmen, 2018). Tanrıverdi (2017) Çevre Odaklı Kültürel Yeterlilik Modeli’nde eleştirel düşünmeyi kültürlerarası iletişimin geliştirilmesi için kazanılmış olması gereken olumlu nitelikler arasında yer vermiştir. Bunlarla birlikte eleştirel ilişkilendirilen problem çözme becerisi ile kişilerarası ilişkiyi hemşirelik öğrencilerinde inceleyen araştırmada bu iki değişken ve alt boyutları arasında 0.01’lik düzeyde anlamlılık saptanmıştır. Bu araştırmanın sonuçları literatür ile benzerlik göstermektedir. Literatür eleştirel düşünme becerisi ve kültürlerarası iletişim arasında bir ilişki olduğuna yöneliktir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçları araştırma soruları doğrultusunda ele alındığında:

Hemşirelik öğrencilerinin Kültürlerarası Etkililik Ölçeği toplam puan ortalaması $66,98 \pm 8,34$; Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği toplam puan ortalaması $182,41 \pm 31,13$ olarak belirlendi.

Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası iletişim becerisini belirlemek için kullanılan kültürlerarası etkililik ölçeği toplam puan ortalaması ile eleştirel düşünme eğilimi ölçeğinin toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($p < 0.01$). Kültürlerarası iletişim becerisi arttıkça eleştirel düşünme eğiliminin de arttığı belirlendi.

Sonuçlar doğrultusunda hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik girişimler planlanabilir. Kültürlerarası iletişim ve eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi, ilişkili faktörleri ve ölçeklerin alt boyutlarını da içine alan daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılması önerilebilir.

7. KAYNAKÇA

- Açıkgöz G. Hemşirelerin eleştirel düşünme eğilimlerinin ve profesyonel ve profesyonellik davranışlarının belirlenmesi. 2015, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, 241 sayfa, İstanbul, (Doç. Dr. Nefise Bahçecik)
- Adeoti FY, Adeoye EA. Developing critical thinking and communication skills in students: Implications for practice in education. An International Multidisciplinary Journal. 2012; 6(1): 311-324
- Akça KN, Taşçı S. Hemşirelik eğitimi ve eleştirel düşünme. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2009; 5(2):187-195
- Aktaş YY, Uğur GH, Orak SO. Hemşirelerin kültürlerarası hemşirelik bakımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Uluslararası Hakemli Araştırmaları Dergisi.2016; 8: 120- 135
- Altundağ P. Avrupa dil portfolyosu ve kültürlerarası iletişimsel yeterlilik bağlamında Türkiye’de korece öğretimi. 2012, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, 289 sayfa, Ankara, (Yrd. Doç. Dr. M. Ertan Gökmen)
- Altundağ P. Kültürlerarası yeterlilik ve korece eğitimi. 2007, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, 139 sayfa, Ankara, (Yrd. Doç. Dr. M. Ertan Gökmen)
- An GJ, Yoo MS. Critical thinking and learning styles of nursing students at the Baccalaureate nursing program in Korea. Contemporary Nurse.2008;29: 100-109
- Arslan GG, Demir Y, Eşer İ, Khorshid L. Hemşirelerde eleştirel düşünme eğilimini etkileyen etmenlerin incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.2009; 12 (1):
- Barthel L. Developing communication skills through focusing on critical thinking across the business curriculum. Federation of Business Disciplines Journal.2013;1:1-7
- Başar G, Akın S, Durna Z. Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde problem çözme iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.2015; 4(1):125-147
- Bayat M. İçinde: Kültürlerarası Hemşirelik. Seviğ Ü, Tanrıverdi G, (eds) 1. Baskı. İstanbul Kitap Evi. İstanbul,2012;s:9

- Biçer KE, Şekerci G Y. Göçmen Hastalara Bakım Veren Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. 1. Uluslararası 4. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi.2017; S49- Bildiri ID:6461: 99-108
- Çelik S, Yılmaz F, Karataş B, Karakaş S, Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Etkileyen Faktörler. Journal of Health Science and Profession. 2015;2 (1):74-85
- Çevik C, Tekir Ö, İnceler K, Dikoğlu M. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi. 2014;1(1):11-21
- Çiçek CS, Arıkan F. İçinde: Kültürlerarası Hemşirelik. Seviğ Ü, Tanrıverdi G, (eds) 1. Baskı. İstanbul Kitap Evi. İstanbul,2014; s:505-527
- Dikmen DY, Usta YY. Hemşirelikte Eleştirel Düşünme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2013;4(1): 31-38
- Dirimeşe A, Dicle A. Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin değerlendirilmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2012;15(2):89-98
- Dirimeşe E. Hemşirelerin ve öğrenci hemşirelerin eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. 2006, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, 85 sayfa, İzmir, (Yrd. Doç. Dr. Aklime Dicle)
- Douglas MK. Standards of practice for culturally competent nursing care: A request for comments. Journal of Transcultural Nursing;2009;20(3);257-269
- Dökme S, Parlayan MA. Özel hastanelerdeki hemşire ve hastaların iletişim seviyelerinin değerlendirilmesi: Bir hastane örneği. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.2016;13(2):265-284
- Eğinli TA. Kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında kültürel farklılık eğitimlerinin önemi. dergipark.gov.tr [Elektronik dergi].2011;9(35): 215-227
- Erdem E, Bayat M, Avcı Ö, Tosun Ö, Seviğ Ü. Öğrenim Yaşantıları Süresince Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeylerindeki Değişim. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi [Elektronik dergi]. <http://www.deuhyoedergi.org>, 2013;6(2): 62-66

- Erkuş B, Bahçecik N. Özel hastanelerde çalışan yönetici hemşirelerin ve hemşirelerin eleştirel düşünme düzeyi ve problem çözme becerileri. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2015;5(1):1-9
- Festini F, Focardi S, Bisogni Si Mannini C, Neri S. Providing transcultural to children and parents: an exploratory study from Italy. Journal of Nursing Scholarship. 2009;41(2):220-227.
- Fıdancı EB, Çınar İF, Yıldız D, Akar F, Türk A, Tuncer S, Bala A, Kökçe DB. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinin ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Gülhane Tıp Dergisi. 2012; 54: 35-39
- Göçer A. Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. Erişim adresi: <http://turkoloji.cu.edu.tr>, Erişim tarihi: 26 Mart 2019
- Göker G, Meşe G. Türk göçmenlerin İtalyanlara bakış açısı: Bir kültürlerarası iletişim araştırması. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi. 2011; 7(1): 65-82
- Gürkaynak İ, Üstel F, Gülgöz S. Eleştirel düşünme. Erişim adresi: <http://erg.sabanciuniv.edu>, Erişim tarihi: 9 Mart 2019
- Hudelson P, Perron N, Perneger T. Self-assessment of intercultural communication skills: a survey of physicians and medical students in Geneva, Switzerland. BMC Medical Education. 2011;11: 2-9.
- Ip YW, Lee TFD, Lee FKI, Chau J, Wootton Y, Chang MA. Disposition towards critical thinking: a study of Chinese undergraduate nursing students. Journal of Advanced Nursing. 2000; 32(1): 84-90
- İskender M H, Karadağ A. Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. <http://www.deuhyoedergi.org>, 2015;8(1):3-11
- Kaddour A, Critical Thinking Skills of Nursing Students in Lecture-Based Teaching and Case-Based Learning. International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning. 2011; 5(2):1-18
- Kanbay Y, Aslan Ö, Işık E, Kılıç N, Hemşirelik Lisans Öğrencilerinin Problem Çözme ve Eleştirel Düşünme Becerileri. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi.2013;3(3):244-251

- Kanbay Y, Işık E, Aslan Ö. Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2011;2(3):123-127
- Kanbay Y. Hemşirelik öğrencilerine verilen eleştirel düşünme eğitiminin problem çözme üzerine etkisi. 2013, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi,142 sayfa, Erzurum, (Doç. Dr. Ayşe Okanlı)
- Karabulut N, Çetinkaya F. Cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin hasta bakımında karşılaştıkları güçlükler ve motivasyon düzeyleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*.2011;14(1):14-23
- Karadağ M, Alparslan Ö, İşeri PÖ. Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve öğrenme stilleri. *Cukurova Medical Journal*.2018;43(1):13-21
- Karadağlı F. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*.2016; 5(3): 123-128
- Kıssal A, Kaya M, Koç M. Hemşirelik ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2016; 3 :134-141
- Kim MR, Han SJ. Critical Thinking and communication skills in nursing students. *Advanced Science and Technology Letters*. 2016;128: 33-37
- Kökdemir D. Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme.2003,Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi,148 sayfa, Ankara, (Prof. Dr. Ali Dönmez)
- Kökdemir D. Üniversite eğitimi ve eleştirel düşünme. *Pivolka*. 2012;21(7):16-19
- Köksal N, Çoğmen S. Ortaokul öğrencilerinin eleştirel düşünme ve iletişim becerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.2018; 44: 278-296
- Kumcağız H, Yılmaz M, Çelik BS, Avcı Aİ. Hemşirelerin iletişim becerileri: Samsun ili örneği. *Dicle Tıp Dergisi*.2011;38(1): 49-56
- Kyung RH , Ja HL, Ju YH, Kon HK. Critical thinking dispositions in baccalaureate nursing students. *Journal of Advanced Nursing*. 2006; 56(2): 182-189

- Okçay H. İçinde: Kültürlerarası Hemşirelik. Seviğ Ü, Tanrıverdi G, (eds) 1. Baskı. İstanbul Kitap Evi. İstanbul,2014; s: 3-7
- Olkun EO, Öğüt N. Üniversite öğrencilerinin Kültürlerarası iletişim kaygı düzeyi: Selçuk Üniversitesi örneği. The Journal of Academic Social Science Studies. 2018;69: 513-525
- Özcan A. Hemşire-hasta ilişkisi ve iletişim, 2. Baskı. Sistem Ofset Yayıncılık, 2006
- Özcan A. İçinde: Kültürlerarası Hemşirelik. Seviğ Ü, Tanrıverdi G, (eds) 1. Baskı. İstanbul Kitap Evi. İstanbul, 2014: p.143-177
- Özdelikara A. Bingöl G, Görgeç Ö. Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Bunu Etkileyen Faktörler. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi. 2012;20(3):219-226
- Öztürk N. Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörler. 2006, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi,82 sayfa, Sivas, (Yrd. Doç. Dr. Hatice Ulusoy)
- Öztürk N. Ulusoy H. Lisans ve Yüksek Lisans Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeyleri ve Eleştirel Düşünmeyi Etkileyen Faktörler. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi. 2008;1(1):15-25
- Polat CD, Akcan E. Hemşirelik öğrencilerinin yabancı uyruklu hastalara bakım vermede yaşadığı güçlükler. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.2016;19:9-13
- Portalla T, Chen GM. The development and validation of the Intercultural Effectiveness Scale. Intercultural Communication Studies. 2010;3:21-37.
- Seferoğlu SS, Akbıyık C. Eleştirel düşünme ve öğretimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2006; 30:193-200
- Semerci N. Eleştirel düşünme eğilimi (ede) ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik revize çalışması. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.2016;11(9); 725-740
- Söylemez Y. İçerik analizi: Eleştirel düşünme. Ekev Akademi Dergisi.2016;20(66):671-696
- Suliman WA. Critical thinking and learning styles of students in conventional and accelerated programmes. International Nursing Review.2006; 53: 73 -79

- Şahin AZ, Özdemir KF. Hemşirelerin İletişim ve Empati Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. Taksim Eğitim Araştırma Hastanesi JAREN.2015;1(1):1-7
- Şahinel S. Eleştirel düşünme, 2.baskı. Pegem A Yayınları. Ankara, 2007
- Tanrıverdi G, Hemşirelerde kültürel yeterliliği geliştirme yaklaşım ve öneriler. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Çanakkale, 2016
- Tanrıverdi G, Hemşirelikte yeni bir model önerisi: Çevre odaklı kültürel yeterlilik modeli. Journal of Human Sciences.2017;14(4):4658-4670
- Tanrıverdi G, Okanlı A, Şıpkın S, Özyağcıoğlu N, Akyıl R, The Evaluation of the Cultural differences experienced by nursing and midwifery students in nursing. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi [Elektronik dergi]. 2010;3(3):117-122
- Taşçı S. İçinde: Kültürlerarası Hemşirelik. Seviğ Ü, Tanrıverdi G, (eds) 1. Baskı. İstanbul Kitap Evi. İstanbul.2014,s:19-44
- Tiwari A, Avery A, Lai P. Critical thinking disposition of Hong Kong Chinese and Australian nursing students. Journal of Advanced Nursing.2003; 44(3): 298–307
- Tortumluoğlu G, Okanlı A, Ozyağcıoğlu N, Akyıl R, Defining cultural diversities experienced in patient care by nursing students in eastern Turkey. Nurse Education Today. 2006;26(2):169-75
- Tutar H, Yılmaz KM, Eroğlu Ö. Genel ve teknik iletişim, 5. Baskı. Seçkin yayıncılık. Ankara,2012; s:48-51
- Tutuk A, Al D, Doğan S. Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerisi ve empati düzeylerinin belirlenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi.2002;6(2).36-41
- Üstün E. Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerini etkileyen etmenler.2011,Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi,138 sayfa, İstanbul, (Prof. Dr. Münire Erden)
- Wang J, Communication and cultural competence: The acquisition of cultural knowledge and behavior. Readings in Psychology and Culture.2011;7(1):1-12

Yakar KH, Alpar EŞ. Kùltùrlerarası farkındalık ve kùltùrlerarası etkililik òlçeklerinin gùvenirlik ve geçerliğinin belirlenmesi. International Journal of Human Sciences. 2017;14(3):2748-2761

Yakar KH. Farklı kùltùrlerden gelen hastalara bakım veren hemşirelerin kùltùrlerarası iletişim yeterliliği. 2016, Marmara Ùniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitùsù, Doktora tezi, 102 sayfa, İstanbul, (Prof. Dr. Şule Ecevit Alpar)

Yalçın A, Yođun Erçen AE. Kùltùr ile şekillenen çatışma tepkileri ùzerine bir uygulama. Çukurova Ùniversitesi Sosyal Bilimler Enstitùsù Dergisi.2004;13(2):201-217

Yavuz C. Genel ve teknik iletişim, 1.Baskı. Detay Yayıncılık. Ankara,2009; s:5-27

Yıldırım A, Taşçı S. Hemşirelikte eleştirel düşünmenin klinik karar vermeye etkisi. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi.2013;2(3):187-191

EK 1: Anket Formu

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM YETERLİLİĞİ VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Sevgili arkadaşlar,

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası iletişim yeterliliği ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Hemşirelik Anabilim Dalında yürütülen yüksek lisans tez çalışmasıdır. Sonuçlar tez raporu olarak sunulacak. Yanı sıra bir kongrede bildiri ve bilimsel bir dergide makale olarak yayınlanacaktır. Anket formlarına isminizi yazmayınız. Anket formlarını doldururken göstereceğiniz duyarlılık araştırma sonuçlarının doğruluğu etkileyecektir. Lütfen soruları boş bırakmadan cevaplayınız. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi Gülcan UYANIK
ÇOMÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı

- 1) Yaşınız.....
- 2) Cinsiyetiniz
1) Kadın 2) Erkek
- 3) Sınıfınız
1) 1 2) 2 3) 3 4) 4
- 4) Mezun olduğunuz lise türü
1) Fen lisesi 2) Anadolu lisesi 3) Düz lise 4) Sağlık meslek lisesi 5) diğer
- 5) Annenizin eğitim durumu
1) okur – yazar değil 2) okur - yazar 3) ilkokul mezunu 4) ortaokul mezunu
5) lise mezunu 6) üniversite mezunu
- 6) Babanızın eğitim durumu
1) okur – yazar değil 2) okur - yazar 3) ilkokul mezunu 4) ortaokul mezunu
- 5) lise mezunu 6) üniversite mezunu
- 7) Ailenizin aylık toplam geliri ne kadar?.....TL
- 8) Ailenizin gelir durumunu nasıl algılıyorsunuz?
1) gelir giderden az 2. gelir gidere denk 3. gelir giderden fazla
- 9) Ailenizin türü
1) çekirdek aile 2) geniş aile 3. parçalanmış aile
- 10) Memleketiniz.....
- 11) Yaşamınızın çoğunluğunu geçirdiğiniz yerleşim birimi
1) köy 2) ilçe 3) il

12) Yetiştirdiğiniz coğrafi bölge

- 1) Marmara Bölgesi 2) Ege bölgesi 3) Akdeniz bölgesi 4) Karadeniz Bölgesi
5) İç Anadolu Bölgesi 6) Güneydoğu Anadolu Bölgesi 7) Doğu Anadolu Bölgesi
8) Yurtdışı.....(belirtiniz)

13) Yurtdışında bulundunuz mu?

- 1) evet 2) hayır

14) Bulunduysanız ne amaçla bulundunuz?

- 1) Eğitim 2) gezi 3) Diğer.....

15) Yurt içi değişim programına katıldınız mı (FARABİ vb.)?

- 1) Evet 2) Hayır

16) Yurt dışı değişim programına (ERASMUS vb.) katıldınız mı?

- 1) Evet 2) Hayır

17) Farklı ülkelerden ve ya kültürlerden arkadaşınız var mı?

- 1) evet 2) hayır

18) Farklı ülkelerden ve ya kültürlerden akrabanız var mı?

- 1) evet 2) hayır

19) Ana diliniz dışında başka bir dil biliyor musunuz?

- 1) evet 2) hayır

20) Bu dilleri iletişimde kullanıyor musunuz?

- 1) evet 2) hayır

21) Kültürel içerikli herhangi bir bilimsel etkinliğe katıldınız mı?

- 1) evet 2) hayır

22) Kültürlerarası hemşirelik dersi aldınız mı? / alıyor musunuz?

- 1) evet 2) hayır

23) Kültürlerarası hemşirelik kavramını duydunuz mu?

- 1) evet 2) hayır

24) Kültürlerarası iletişim kavramını duydunuz mu?

- 1) evet 2) hayır

25) Kültürlerarası iletişimi konu alan bir ders aldınız mı?

- 1) evet 2) hayır

26) Eleştirel düşünme kavramını duydunuz mu?

- 1) evet 2) hayır

27) Eleştirel düşünme dersini aldınız mı?

- 1) evet 2) hayır

28) Daha önce kültürlerarası iletişimi konu alan herhangi bir bilimsel etkinliğe katıldınız mı?

- 1) evet 2) hayır

29) Takip ettiğiniz bilimsel bir yayın var mı?

- 1) evet 2) hayır

30) Sosyal etkinliklere katılıyor musunuz?

- 1) evet 2) hayır

31) Herhangi bir topluluğa üye misiniz?

- 1) evet 2) hayır

32) Kendi kültürünüzden farklı komşularınız oldu mu?

- 1) evet 2) hayır

33)Farklı kùltùrleri merak eder misiniz?

1) evet 2)hayır

34)Farklı kùltùrleri tanımaya istekli misiniz?

1) evet 2)hayır

35) Farklı kùltùrleri tanımak için bir çaba gösterir misiniz?

1)evet 2)hayır

36) Farklı kùltürden bir hastaya baktınız mı?

1)evet 2)hayır

Kültürlerarası Etkililik Ölçeği	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Farklı kültürlerden gelen insanlarla konuşmak benim için kolaydır.					
2. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken kendimi ifade etmekten çekinirim.					
3. Farklı kültürlerden gelen insanlarla kolay anlaşırım.					
4. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken her zaman görüdüğüm gibi bir insan olamam.					
5. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken düşüncelerimi net olarak ifade edebilirim.					
6. Farklı kültürlerden gelen insanlarla konuşurken dil problemi yaşarım.					
7. Farklı kültürlerden gelen insanlarla konuşurken soruları etkin bir şekilde cevaplayabilirim.					
8. Kültürleri benimkinden farklı insanların bana benzediklerini hissetmekte güçlük çekerim.					
9. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken uygun göz teması kurarım.					
10. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken bilgi vermek ve ikna etmek üzere verilen mesajları ayırt etmekte güçlük çekerim.					
11. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken konuşmayı nasıl başlatacağımı bilirim.					
12. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken konuştuğumuz bazı konuları sıklıkla kaçırabilirim.					
13. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken kendimi rahat hissederim.					
14. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken genellikle farklı biriymişim gibi davranırım.					
15. İletişimimiz boyunca farklı kültürlerden gelen insanlara daima saygı gösteririm.					
16. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişimimiz boyunca arada daima mesafe hissederim.					
17. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişimimiz sırasında birçok ortak noktamız olduğunu fark ederim.					
18. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurarken olduğum gibi davranmanın en iyi yol olduğunu düşünürüm.					
19. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim süresince özdeşleşmek kolaydır.					
20. Farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişimimizde onların düşüncelerine daima saygı gösteririm.					

Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği Aşağıda kültürlerarası iletişim hakkında ifadeler bulunmaktadır. Lütfen ifadelere ne kadar katıldığınızı belirtiniz	Hiç katılmıyorum	Çoğunlukla katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Çoğunlukla katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Yaptığım işlerde ya da herhangi bir konuda zayıf olduğum noktalar varsa gidermeye çalışırım.					
2. Davranışlarımın diğer kişileri nasıl etkilediğinin farkındayım.					
3. Anlatılanlarda ya da okuduklarımda bilgiler arasındaki zıtlıkları bulabilirim.					
4. Alanımla ilgili bilgileri genişletmek için uğraşırım.					
5. Problemin nasıl çözüleceğine karar verdikten sonra mutlaka o çözümü denerim.					
6. Benim için anlamlı olan bilgileri ve fikirleri düzenli bir şekilde organize edebilirim.					
7. Herhangi bir konuda düşündüğüm zaman bir kalıba bağlı kaldığımı fark edersem bunu aşmaya çalışırım.					
8. Duygularımın nasıl ve ne zaman beni etkilediğinin farkındayım.					
9. Herhangi bir konuda çalışma yaparken karşıma çıkan belirsizlikleri gidermeye çalışırım.					
10. Çalışmalarımın uygun kriterleri, modelleri ya da kuralları uygularım.					
11. Sözlü anlatımları kurallarına uygun olarak yapabilirim.					
12. Herhangi bir şey hakkındaki düşüncelerimi açıkça ifade ederim.					
13. Yaşamın diğer alanlarına ve farklı düşüncelerine karşı merak duyarım.					
14. Problemleri çözerken orijinal çözüm yolları kullanırım.					
15. Fikirlerin ve düşüncelerin güvenilir olup olmadığını kontrol ederim.					
16. Bir ödev hazırlarken gerekli olan tüm bilgilere ulaşmaya çalışırım.					
17. Problemin çözümü için birden fazla farklı çözüm yolu önerebilirim.					
18. Herhangi bir çalışmaya başlamadan önce verdiğim kararların beni nereye götüreceğini düşünürüm.					
19. Çalışmalarımı değerlendirirken mutlaka ölçütlerden yararlanırım.					
20. Herhangi bir konuda ihtiyacım olan bilgiye nasıl ulaşacağımı bilirim.					
21. Olayları ya da bilgileri karşılaştırırken ayrıntılara inebilirim.					
22. Öğrendiklerimi diğer alanlara uygulayabilirim.					

23. Diğer insanların fikirlerini dikkatli bir şekilde dinlerim.					
24. İlgilendiğim konu ile ilgili olmayan bilgilerin farkında olur ve onları ayıklarım.					
25. Fikirlerini dinlediğim ya da okuduğum kişinin ne anlatmak istediğini anlayabilirim.					
26. Herhangi bir yazı okuduğumda ana fikri çabucak bulabilirim.					
27. Kararlarımı vermeden düşüncelerimi kontrol ederim.					
28. Derslerde tartışmalara katılmaktan zevk alıyorum.					
29. Herhangi bir işe başlamadan ya da karar vermeden önce nasıl yapacağımı düşünür ve planlarım.					
30. Problemi çözmeden önce değişik açılardan görmek için uğraşırım.					
31. Karşıma çıkan zorlukları kolayca tanıyabilirim.					
32. Düşünmeden önce konuşmam ve yazmam.					
33. Herhangi bir olayın ardında yatan nedenleri araştırırım.					
34. Bilgileri analiz ederken değişiklikleri göz önüne alırım.					
35. Kararlarımdan önce uygun verileri toplarım.					
36. Derslerime ve çalışmalarım karşı dikkatimi yoğunlaştırabilirim.					
37. Neden ve sonuçlarıyla problemleri objektif olarak analiz edebilirim.					
38. Bilgi, düşünce ve fikirleri daha iyi anlamak için sorular sorabilirim.					
39. Yaptığım ödevlere ya da işlere dört elle sarılırım.					
40. Yaptığım işlerin ne olduğunu daha iyi anlayabilmek için onu önce parçalara ayırır sonra tekrar birleştiririm.					
41. Kendime güvenirim.					
42. Derslerimle ve derslerimin gerekleriyle sürekli ilgilenirim.					
43. Herhangi bir işle uğraşırken bir engelle karşılaştığımda pes etmem.					
44. Bir ödevi, projeyi ya da işi bitirdikten sonra onu değerlendiririm.					
45. Yaptıklarımı genelde kusursuz ve tam yaparım.					
46. Çalışmalarımda kendi kendimi motive edebiliyorum.					
47. Hiçbir şeyi dış görünüşüne göre değerlendirmem.					
48. Karar vermeden önce yeterli veri toplarım.					
49. Gerektiğinde esnek davranmasını bilirim.					

EK 2: Öğrenci İzin Onam Formu

İZİN BEYAN FORMU

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisi olan Gülcan UYANIK tarafından gerçekleştirilen "Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası iletişim yeterliliği ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi" konulu araştırmaya katılmak üzere davet edilmektesiniz. Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası iletişim yeterliliği ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki saptanacaktır. Görüşmeci olarak verdiğiniz bilgilerin ve kimlik bilgilerinizin paylaşılmayacağını garanti ediyorum.

Görüşmenin ortalama 15dakika sürmesi beklenmektedir. Katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır ve katılmak istemezseniz bu konuda size herhangi bir baskı ya da ısrarda bulunulmayacaktır. Görüşmenin herhangi bir aşamasında da görüşmeden vazgeçebilirsiniz. Araştırma ile ilgili tüm metodolojik ve etik konular aynı üniversitede öğretim üyesi olan Prof. Dr. Gülbu Tanrıverdi tarafından izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Gülcan UYANIK tarafından verilen anket formunu doldurmayı kabul ediyorum. Yukarıdaki izin beyanını okudum. Buna göre kimliğim ve verdiğim tüm bilgiler gizli kalacaktır. Görüşmeyi kabul ediyorum ancak bu görüşmenin herhangi bir aşamasında görüşmeden vazgeçebileceğimi de belirtiyorum.

Görüşülen:(imza)

Tarih:

Araştırmacı:(imza)

Tarih:

EK 3: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Etik Kurul İzni

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : 18920478-050.01.04-E.1800148498 15/10/2018
Konu : Başvuru İncelemesi

Sayın Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

Yürütücülüğünü yapmış olduğunuz " Hemşirelik Öğrencilerinde Kültürlerarası İletişim Yeterliliği ve Eleştirel Düşünme Eğilimi Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" başlıklı 2011-KAEK-27/2018-E.1800127235 nolu projeniz ile ilgili olarak Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun almış olduğu 10.10.2018 tarih ve 17-5 nolu kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

Karar Tarihi: 10.10.2018

Karar No :2018-17

Karar 5 : 2011-KAEK-27/2018-E.1800127235 no'lu araştırma Etik Kurul üyeleri tarafından değerlendirilmiştir. Proje araştırmacılarından Gülcan UYANIK'ın sunumunun dinlenmesinin ve raportörün hazırladığı değerlendirmenin okunması sonrasında yapılan oylamada "ETİK KURUL ONAYINI ALIR." Kararı verilmiştir.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Hakkı Engin AKSULU
Kurul Başkanı

Belge Doğrulamak İçin: <https://ubvs.comu.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index> adresinden EMDMGEU kodu girerek belgeyi doğrulayabilirsiniz.

Adres : Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Çanakkale
Bilgi İçin İrtibat : Faize Otuzan - Sekreter
Telefon :
Belgegeçer No :

EK 4: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Kurum İzni

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
Çanakkale Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 78179085-044-E.1800113897
Konu : Veri Toplanması

10/08/2018

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 09.08.2018 tarihli ve 71451870-199-E.1800112800 sayılı yazınız.

Yüksekokulumuz Öğretim Üyesi Prof. Dr. Gülbu TANRIVERDİ'nin danışmanlığını yürüttüğü yüksek lisans 17300701008 numaralı öğrencisi Gülcan UYANIK'ın "**Hemşirelik Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim İle Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi**" konulu çalışmayı 01-31 Ekim 2018 tarihleri arasında Hemşirelik Bölümü 1,2,3 ve 4. Sınıf öğrencileri üzerinde yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Hürmüz KOÇ
Yüksekokul Müdürü V.

Belge Doğrulamak İçin: https://ubys.comu.edu.tr/ERMS/Resmi-ConfirmationPage/Index_adresimden_77E4FEA_koda_girerek_belgeyi_dogrulayabilirsiniz.

Adres : Terzioğlu Kampüsü Çanakkale Sağlık
Yüksekokulu

Bilgi İçin İrtibat : Sadı İyık - Bilgisayar İşletmeni

Telefon :

Belgegeçer No :

İnternet Adresi :

e-posta :

1800113897 numaralı belge, 8070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince Hürmüz Koç tarafından 10.08.2018 tarihinde güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 5:Ölçek İzni

Fwd: Ölçek kullanımı için izin Gelen Kutusu x

GULBU TANRIVERDİ <gulbu@comu.edu.tr>

Alıcı: ben ▾

----- Forwarded message -----

Gönderen: Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ <nsemerci@bartin.edu.tr>

Date: 13 Ara 2018 Per, 13:48

Subject: Re: Ölçek kullanımı için izin

To: GULBU TANRIVERDİ <gulbu@comu.edu.tr>

Merhaba,

Ölçeği kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar.

Nuriye SEMERCİ

EK 6: Ölçek İzni

kültürlerarası etkililik ölçeği Gelen Kutusu x

gölcen uyank <ugulcan17@gmail.com>

8 Ağu 2018 Çar 18:03 ☆ ↩

Alıcı: hatice.karabuga ▾

Merhaba,

Ben Gölcen Uyank, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi halk sağlığında yüksek lisans öğrencisiyim. Danışmanım Prof. Dr. Gülbü Tanrıverdi ile yaptığımız çalışmada güvenilirlik ve geçerliliğini yaptığımız kültürlerarası etkililik ölçeğinizi kullanmak istiyorum. Bunun için izin yazısı yazmanızı talep ediyorum. Teşekkür ederim.

Saygılarımla

hatice yakar <hatice.karabuga@gmail.com>

9 Ağu 2018 Per 11:06 ☆ ↩

Alıcı: ben ▾

Merhaba,

Çalışmanızda Kültürlerarası Etkililik ölçeğini kullanabilirsiniz. Çalışma sonuçlarını benimle sonrasında paylaşmanızı rica ediyorum.

Başarılar dilerim, iyi çalışmalar.

Ek 7: Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı	Gülcan			Soyadı	UYANIK
Doğum Yeri	ÇANAKKALE	Uyruğu	T.C	Doğum Tarihi	29.10.1995
E-mail	ugulcan17@gmail.com			Tel	0544 263 00 72

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık	-	-
Yüksek Lisans	-	-
Lisans	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	2017

İş Deneyimi

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.	HEMŞİRE	KEŞAN DEVLET HASTANESİ	2018-devam
2.	-	-	-

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yabancı Dil Sınav Notu:41

A-Uluslararası ve Ulusal Yayınları/Bildirileri/Diğer:

17. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi 2018 / Halk Sağlığı Hemşireliğinin Öğretilmesinde Rol Playin Kullanımı Hakkında Mezunlar Ne Düşünüyor? (Sözel Bildiri)

B-Katıldığı Uluslararası ve ulusal konferans ve kongreler:

17.Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi 2018

EK 8:Spiralli Tez Kontrol Formu

	Evet	Hayır
1) Amblem renkli ve 2x2 cm boyutunda olmalıdır.	✓	
2) Kapakta sadece başlık bold ve 14 punto, diğer yazılar normal renkte ve 12 punto yazılmalıdır.	✓	
3) Tez savunma sınavında kabul edilmiş tezler için, tezin sırtı tez yazım kılavuzuna uygun olarak düzenlenmiş olmalıdır.	✓	
4) Kabul edilmiş tez konusu ile tezin baş sayfasındaki tez konusu aynı olmalıdır.	✓	
5) Beyan eksiksiz ve imzalı olarak Tez Yazım Kılavuzundaki gibi konmalıdır.	✓	
6) Özet ve Summary 250'şer kelimeyi aşmamalıdır. (1 sayfa)	✓	
7) Anahtar kelimeler (en fazla) 5 adet olmalıdır.	✓	
8) İngilizce özetin başında konu başlığı yazılmalıdır.	✓	
9) Metin ve kaynakların tümü 1,5 aralıklı olmalıdır.	✓	
10) Tezde yazım karakteri olarak "Times New Roman" kullanılmalıdır.	✓	
11) Web sayfa kaynakları metin içinde de geçmelidir (parantez içinde güncelleme tarihi ile birlikte). Kaynaklar bölümünde de cümlelerin en sonunda Erişim adresi ve Erişim tarihi sırasıyla verilmelidir.	✓	
12) Çalışmanın Etik Kurul onayı, varsa kurum onayı tezin en arkasına konmalıdır.	✓	

Tarih: 18 / 09 / 2019 Öğrenci Adı ve Soyadı, Gökcan UYANIK İmza 	Tarih: 18 / 09 / 2019 Danışmanın Adı ve Soyadı, Prof. Dr. Galip Torunoz İmza
---	---

**EK 9: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Spiralli/Ciltli Tez Yazım Kontrol Listesi**

KONTROL BAŞLIĞI	ÖĞRENCİ	DANIŞMAN
Tez yazımında kullanılan yazı tipi	✓UYGUN	✓UYGUN
Sayfa kenar boşlukları	✓UYGUN	✓UYGUN
Kapak sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
İç kapak sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
Onay sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
Beyan sayfası içeriği ve düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
İçindekiler sayfası düzeni	✓UYGUN	✓UYGUN
Teşekkür sayfası	✓UYGUN	✓UYGUN
Türkçe özet	✓UYGUN	✓UYGUN
İngilizce özet	✓UYGUN	✓UYGUN
Simgeler ve kısaltmalar dizini	✓UYGUN	✓UYGUN
Şekiller dizini	✓UYGUN	✓UYGUN
Tablolar dizini	✓UYGUN	✓UYGUN
Tezin ön sayfalarının sıralaması	✓UYGUN	✓UYGUN
Ön sayfaların numaralandırılması	✓UYGUN	✓UYGUN
Sayfalarının numaralandırılması	✓UYGUN	✓UYGUN
Başlıklarının numaralandırılması	✓UYGUN	✓UYGUN
Şekil, resim ve tablo numaralandırması	✓UYGUN	✓UYGUN
Yöntem ve Gereç	✓UYGUN	✓UYGUN
Bulgular	✓UYGUN	✓UYGUN
Tartışma	✓UYGUN	✓UYGUN
Sonuç ve Öneriler	✓UYGUN	✓UYGUN
Kaynaklar	✓UYGUN	✓UYGUN
Atıflar (alıntı ve göndermeler)	✓UYGUN	✓UYGUN
Ekler (etik kurul onayı, vs)	✓UYGUN	✓UYGUN
Tez planı	✓UYGUN	✓UYGUN
Dil (anlatım, yazım –imla)	✓UYGUN	✓UYGUN
Kâğıt ve baskı özelliği	✓UYGUN	✓UYGUN
Tezin son şeklinin elektronik kopyası	✓UYGUN	✓UYGUN

Tarih: 18 / 09 / 2019	Tarih: 18 / 09 / 2019
Öğrenci Adı ve Soyadı, Gülcan UYANIK	Danışmanın Adı ve Soyadı, Prof. Dr. Galip Tokdemir
İmza 	İmza